

Reformatų žinia

LIETUVOS EVANGELIKŲ REFORMATŲ KONSISTORIJOS APŽVALGINIS LEIDINYS

VELYKOS

Kristaus prisikėlimo - krikščionių tikėjimo pagrindo - šventė

Palaimink mus,

Pašvęsk jausmus,

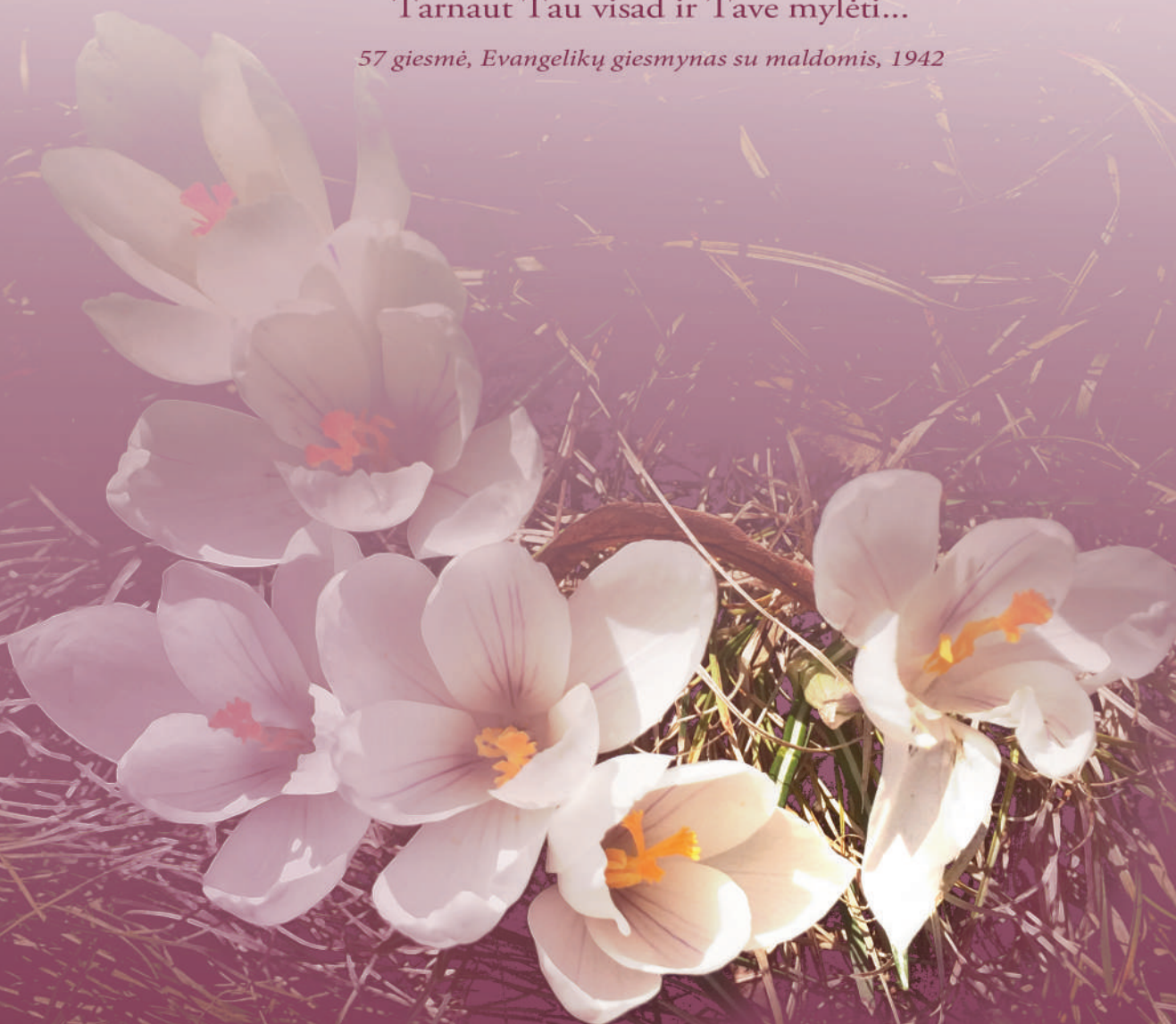
Duok mums, Karaliau, Tau stipriai tikėti,

Visa širdim,

Dvasia, mintim

Tarnaut Tau visad ir Tave mylėti...

57 giesmė, Evangelikų giesmynas su maldomis, 1942

TURINYS

Viršelio kompozicija dail. Aušrinės Bareikytės Čižikienės

Gen. superint. kun. R. Stankevičius	Sveikinimas	3
Katech. H. Lahayne	Užmirštoji malonė	4
M. Žorželis	Kalbatės su naujagimiais? Tai ir krikštykite juos!	8
Vicesuperint. kun. T. Šernas	Nebijokime Šėtono ir melskimės už taiką	9

Iš mūsų istorijos

D. Gudliauskienė	Lietuvos Vienatos Kolegijos prezidentai	10
I. Lukšaitė	Lietuvos broliai (arijonai)	12
<i>InfoRef_LT</i>	Superint. kun. dr. Baltazaras Krosnevičius	14
<i>InfoRef_LT</i>	Pasaulinė Reformatų Bendrija	16
D. Gudliauskienė	Skaitmenizuojamas žurnalas <i>MŪSŲ SPARNAI</i>	17
Kun. R. Mikalauskas	Velykų dovana	18
V. Sabutienė	Moterų sukurtos giesmės	19
D. Gudliauskienė	Giesmių kūrėja Dora Rappard	23

MŪSŲ ATMINTIS

<i>InfoRef_LT</i>	Tadas Jokūbas Pavinkšnis	24
G. Mikalajūnienė	Mūsų Danutei...	24
	Panevėžio apskrities policijos vadas, kurt. Martynas Kregždė	25

Ivykiai

<i>InfoRef_LT</i>	2021 metų Kultūros ministerijos premijos	26
V. Eigminaitė	Jaunimo susitikimas Biržuose	26
<i>InfoRef_LT</i>	Maldos už krikščionių vienybę savaitė	27
<i>InfoRef_LT</i>	Knyga apie signatarą, kurt. Jokūbą Šerną	29
<i>InfoRef_LT</i>	Projekto <i>Kėdainiams reikia vargonų</i> kulminacija	29
Dr. A. Nakienė	Vasario 16-jai koncerte skambėjo vargonų muzika	30
<i>InfoRef_LT</i>	Krikščioniška sporto stovykla <i>Daugiau nei pergalės</i>	31
<i>InfoRef_LT</i>	Prisimintas dail. kurt. St. Bohušas-Sestšencevičius	31

*Malonės Dievui amžinam
Ir Kristui, Sūnui jo
mielam,
Podraug su Šventąja
Dvasia,
Teesie garbė ir padėka.
Aleliuja!*

[Giesmynėlis su maldomis „Karys evangelikas“ 1938 m.]

*Jn 11, 25: Jėzus jai tarė: Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas.
Kas tiki mane, nors ir numirtų, bus gyvas.*

Tikėjimo namiškiai, šiamečiame Velykų laike vėl turime bausius išbandymus – šalia vyksta karas, žudynės, sugriovimai, tragedijos. Kur mūsų paguoda? Kur mūsų viltis? Kur taika ir ramybė? Kur mūsų normalus gyvenimas?

Į šį klausimą labai trumpai, konkrečiai ir tiksliai atsako pats Viešpats Jėzus Kristus:

Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas.

Būtent Velykos yra Jėzaus prisikėlimas ir gyvenimas mums. Velykos gali būti ir mūsų prisikėlimas tikėjimui Jėzumi ir mūsų mirtis nuodėmei.

Galvodami apie Jėzaus auką ant kryžiaus, prisikėlimą, save ir savo artimą, gyvendami labai neramiame pasaulyje **Kiek galima ir kiek nuo jūsų priklauso, gyvenkite taikoje su visais žmonėmis** (Rom 12,18).

Generalinis superintendantas kun. Raimondas Stankevičius

UŽMIRŠTOJI MALONĖ

Sola gratia

Vienas iš svarbiausių dalykų, kurį suprato reformatoriai, byloja apie visišką visų žmonių nuodėmingumą. Visiškas nusidėjėlis pats išsigelbėti iš savo nuodėmių negali. Tai atlieka Dievas, padovanodamas tikėjimą, o per jį ir atpirkimą iš nuodėmių. Atpirkimas įvykdomas be jokio žmogaus indėlio, vien iš Dievo malonės – *Sola gratia*.

Pagrindas šitokiai malonei yra Dievo amžinasis išrinkimas. Šis išrinkimas pasaulį padalija į Bažnyčią ir netikinčiuosius. Dievo atpirktieji tampa Dievo vaikais ir gyvena su juo taikoje, tikėjime ir garbinimo džiaugsmu. Netikintieji elgiasi pagal savo nuodėmingos širdies sprendimus ir maištauja prieš Dievą.

Šis poliariškumas būdingas visam Naujamajam Testamentui. Daugelyje NT laiškų skaitytojams primenama: kadaise jūs buvote... – o dabar esate... (Rom 6, 19–22; 7, 5–6; 11, 30; 1 Kor 6, 10–11; 12, 2; Gal 4, 8–9; Ef 2, 1–6.11–13.19; 5, 8–9 ir kt.) Tapimas krikščioniu primena lūžį arba radikalų pjūvį. Dėl to NT rastume dar ir tokią schemą: *tie, iš pasaulio ir jūs* (Ef 4, 17–20; 5, 7; 1 Tes 4, 5; 2 Tes 1, 8; 2 Kor 6, 14–17; 1 Pt 2, 7.12; 1 Kor 1, 18).

Tačiau priešprieša tarp Dievo ir tamsos karalystės nereiškia – kaip kai kurie mano ir elgiasi – krikščionių gyvenimo getuose. Atpirkusių gyvenimas su Dievu negali ir neturėtų vesti į pasitraukimą iš pasaulio, sektantiškumą bei kultūrinį pesimizmą. Nes tam Dievas įtaisė saugiklį – *bendrają malonę*. Nors mokymas apie šią malonę ir yra nepamainomas teisingai suprasti santykį tarp krikščionybės ir kultūros, praktikoje jis labai retai minimas. Bažnyčia šią malonę beveik užmiršo.

Ypatingoji ir bendroji malonė

Būtina suprasti, kad Dievo malonė yra viena, bet pildosi įvairiais būdais. Kai reformatorius Jonas Kalvinas kalba apie išganančiąją malonę, jis turi omeny *ypatingąją*, skirtą tik kai kuriems žmonėms:

Mūsų tikėjimo Jėzumi Kristumi šaknis auga ne iš mūsų asmeninių pastangų... Kaip tik atvirščiai: ji dygsta iš Dievo malonės, iš tosios, kuri didesnė už mūsų prigimtį. Telieta tik ištirti, ar ši malonė yra visuotinis, visų žmonių turtas, ar ne. Šventasis Raštas sako, kad būtent ne visų: Dievas savo Šventąją Dvasią žmonėms skiria savo asmenišku sprendimu ir apšviečia juos per savo Sūnų... Iš to galime daryti išvadą, kad tikėjimas kyla iš daug aukštesnių ir paslėptų šaltinių versmės: iš Dievo malonės pasirinkimo, kurio pagrindu Jis suvereniai paskiria žmones išganymui. (De aeterna Dei praedestinatione, liet. Apie amžinąją Dievo lemtį, 1551).

Tai yra išrinkimo malonė, tik kai kuriuos atvedanti į išganymą. Ji yra antgamtiška, kelianti žmoguje atgailą ir tikėjimą. Bet *Institutio* (toliau sutrumpintai *Inst.*) mini ir kitą malonę, kurios sąvoką J. Kalvinas apibrėžė, ko gero, pirmasis – tai *bendroji malonė*. Ji Dievo skiriama bendrai, t. y. visiems žmonėms vienodu mastu. Po nuopuolio, kad ir labai nusidėję, žmonės išlaikė skirtumą nuo gyvūnų, nes neprarado nei proto, nei kitų gebėjimų. Tačiau *viską, kas mums likę, ramia sąžine galime priskirti Dievo malonei; jei Jis nebūtų mūsų pasigailėjęs, nuopuolis būtų sunaikinęs ir visą mūsų prigimtį (Inst. II tomas, 2,17)*. O tai, kad žmonės vis dėlto ieško gėrio, rodo, *jog ir toje prigimties griūtyje buvo numatyta vietos Dievo malonei; žinoma, ji neveikia apvalančiai [kaip specialioji, išganančioji malonė], o tik vidujai pristabdančiai... Šitaip Dievas savo išankstiniu sprendimu uždėjo apynasrį prigimties subjurimui, kad jis neprasisiveržtų visu pajėgumu. (Inst. II tomas, 3,3)*

Šis skirstymas yra gerai pagrįstas Biblija. Ne vienoje jos vietoje sakoma, kad Dievas savo gerumą išlieja visai kūrinijai, visiems žmonėms. Antai *Psalmėje* 145, 9 sako: *Geras kiekvienam VIEŠPATS ir gailėstingas visiems savo kūriniams* (žr. Mt 5, 44–45; Ps 65, 5–13; 104; 136, 25; 145, 9.15–16). Arba *Apaštalų darbuose* 14, 17: *Dievas nepaliko savęs nepaliudyto geradarybėmis: iš dangaus duoda-vo jums lietaus bei vaisingų metų, teikė jums maisto ir širdies džiaugsmo*. Čia visur kalbama apie neužtarnautą Dievo gerumą, kurį galėtume pavadinti žmogiškosios būties šioje žemėje gerumu, vis dėlto nevedančiu į anapus, į išganymą.

Apynasris blogiui

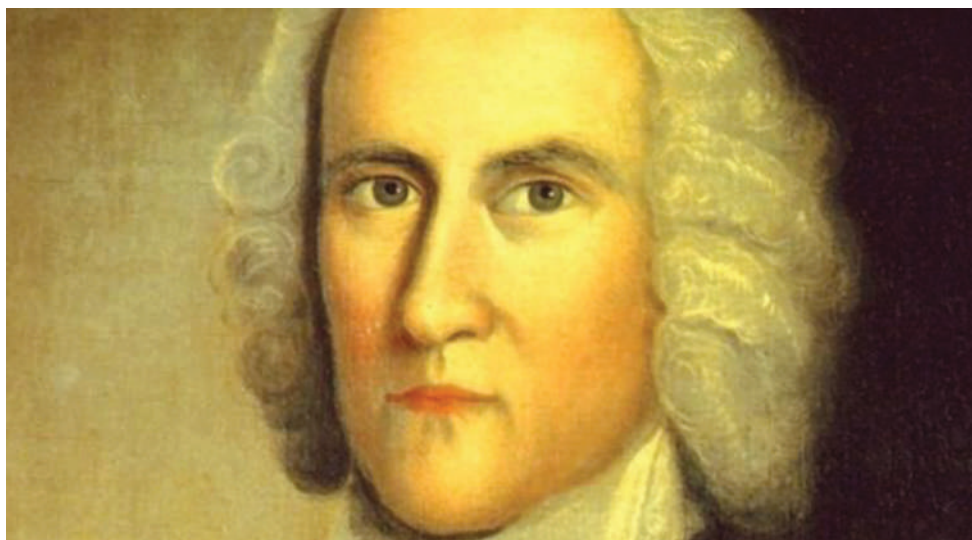
Kaip sakė J. Kalvinas, svarbus bendrosios malonės veikimo aspektas yra nuodėmės bei jos padarinių pažabojimas, suvaržymas. Visas viso pasaulio nuodėmingumas yra suvereniai nepaliamajam kontroliuojamas Dievo. Kai kuriais atvejais tai vyksta labai asmeniškai (*Kainas*, Pr 4, 15; žr. Job 1, 12). Tai ne kas kita, kaip nepelnytos Dievo malonės išraiška. Dievas neleidžia lietus savo rūstybei, *užmerkia vieną akį* prieš nepaklusnumą (Apd 14, 16; 17, 30) ir išlieka kantrus (Rom 3, 26). Paskutinis teismas atitolinamas, kad kuo daugiau žmonių įgytų galimybę atgailauti (2 Pt 3, 9.15). Šiame kontekste negalima nepaminėti ir politinės valdžios kaip tam tikro Dievo malonės įrankio. Nes jos užduotis kovoti su blogiu, tad, tarp kitų dalykų, ginti ir tikinčiuosius bei visą Bažnyčią, idant ji saugiai ir taikoje galėtų vykdyti savo pašaukimą (žr. Rom 13, 4; 1 Tim 2, 2; 1 Pt 2, 14).

dar gan rami, tai visai nėra savaime suprantama. Įsivaizduoti audringą pasaulį, kuriame nuimtas apynasris blogiui ir kuriame dėl išnykusios civilizacijos siaučia žiaurumas, padeda tokie filmai kaip *Kelias* (*The Road*) ir *Eliaus knyga* (*Book of Eli*). Tik bendrosios malonės dėka žmonės vieni kitus nepuola kaip gyvūnai, o civilizuotai sugyvena bendruomenėse; bendroji malonė įgalina gyvenimą žemėje. Išganančioji malonė kuria Bažnyčią ir sugyvenimą joje.

Gyvybės ir tiesos Dvasia

Visos Dievo malonės įgyvendintoja yra Šventoji Dvasia. Ji įvykdo ir žmogaus atgimimą iš aukšto, atsigrėžimą į Dievą bei padovanoja jam naują gyvenimą (Apd 11, 18). Šventoji Dvasia buvo nuo pat pradžių, Dievui kuriant pasaulį; ji net dalyvavo kūrime (Pr 1, 2) ir toliau teikia fizinę gyvybę (Job 33, 4; Ps 104, 30). Tad galima sakyti, kad Dvasia ne tik kuria naujus – antgamtiskus – dalykus, bet apskritai saugo visą gyvybę, ribodama mirtį bei griuvimą – nuodėmės padarinius. Reformatų teologas Louis'as Berkhofas (1873–1957) rašo:

Kalbėdami apie bendrąją malonę, turime omenyje: a) bendruosius Šventosios Dvasios veiksmus, dėl kurių Ji, neatnaujindama širdies, įgyvendina žmoguje tokią moralinę įtaką, kai nuodėmė apribojama ir socialiniame gyvenime išlaikoma tvarka bei skatinamas civilinis teisingumas, arba b) bendruosius palaiminimus, kuriuos Dievas savo nuožiūra suteikia visiems žmonėms be jokių išimčių. (Krikščioniškų doktrinų santrauka)

Jonathanas Edwardsas

Jonathanas Edwardsas (1703–1758) garsiam pamoksle *Sinners in the Hands of an Angry God* (*Nusidėjėliai pikto Dievo rankose*, 1741 m.) apie bendrąją malonę yra sakęs: *Šventajame Rašte nusidėjėliai lyginami su audros pašiaušta ir negalinčia nurimti jūra* (Iz 57, 20). *Kol kas Dievas jų blogi dar laiko kaip tas įsiaudrinusios jūros bangas, sakydamas: „Iki čia ateik, bet ne toliau“* (Job 38, 11); *bet jei Dievas savo tramdymo galią atimtu, viskas būtų bemat nunešta*.

Kaip dažnai Dievas sako blogiui *stop!* Mes to nei matome, nei girdime, išvystame tik rezultatą. Jei šiandienos Europos jūra

Louis'as Berkhofas

L. Berkhofas sako, kad Šventoji Dvasia yra ta, kuri realizuoja Dievo bendrosios malonės sumanymus. Panašiai teigia ir J. Kalvinas (*Inst.* II tomas 2,14), kur jis meninius, amatų ir mokslo gebėjimus vadina *Dievo malonės dovanomis*. Biblijoje galėtume rasti Bezalelio ir Oholijabo pavyzdį (Iš 31, 1–11). ➤

Išėjimo 31,1-11: VIEŠPATS kalbėjo Mozei
...pašaukiau Bezalelį iš Judo giminės, pripildžiau jį
dieviškos dvasios, įkvėpiau jį sumanyti meniškus apma-
tus, ką galima padaryti iš aukso, sidabro ir vario,... ir
paskyriau su juo Oholijabą iš Dano giminės ir įdėjau į
(jū) širdį visų, turinčių išmonę, išmintį, kad jie galėtų
padaryti Susitikimo palapinę, Sandoros Skrynią.... gryno
aukso žvakidę ir visus jos reikmenis....

J. Kalvinas taip pat priduria: *Kiek beskaitytume pagonių raštus, iš jų mums nuostabiai šviečia tiesos šviesa. Iš to suprantame, kad nors žmogaus dvasia ir netekusi savo pirminio tyrumo bei sugadinta, vis tik net ir tokia yra apdovanota ir išpuošta nuostabiomis Dievo dovanomis. Tad pagalvokime, jei Dievo Dvasia yra vienintelis tiesos šaltinis, tada tiesos, kad ir kur su ja susidurtume, negalime nei atmesti, nei niekinti (Inst. II tomas 2,15).*

Kitoje pastraipoje J. Kalvinas taip pat akcentuoja, kad šie gebėjimai yra nuostabiausios Dvasios dovanos, jos valia teikiama žmonijai gerovei, pasirinktinai tiems, kuriems ji nori.

Ne tik išganyme, bet ir bendruosiuose dalykuose Dvasia veikia suverenai. Apie skirtingus Dvasios veikimo būdus reformatorius teigia: *Nors ir sakoma, kad Dievo Dvasia gyvena tikinčiuosiuose (Rom 8, 9), tačiau tai liečia tik pašventinimo Dvasią, per kurią mes paskiriami būti šventykla Dievui. Tačiau tos pačios savo Dvasios galia Dievas ne mažiau veikia bei tvirtina ir visus dalykus, būtent kiekvieną pagal jo savitą prigimtį.*

Tad galima teigti, kad Dvasia po nuopuolio įgalina visą mokslinį pažinimą, netgi apskritai visą žinojimą. Be jos maloningosios veiklos puolęs žmogus sudarkytų visą sukurtą pasaulio pažinimą taip, kad niekas siūlo galo nesurastų. Nes nuodėmė yra aptemdžiusi mūsų protą, tačiau bendrosios malonės dėka šioji tamsa nėra beribė. Garsusis Nyderlandų reformatų teologas, pastorius, žurnalistas ir politikas Abrahamas Kuyperis (1837–1920) įsitikinęs: *Be prarėgėjimo Šventosios Dvasios dėka, t. y. išskyrus bendrąją malonę, mokslo nuopuolis taptų absoliutus (Wisdom&Wonder, liet. Išmintis ir stebuklas).*

Bažnyčia kaip institucija ir organizmas

Abrahamas Kuyperis

XIX a. mokymą apie bendrąją malonę iškėlė būtent ką tik cituotasis A. Kuyperis. Jis puikiai atskleidžia abi malonės rūšis nuodėmės atžvilgiu ir tuo pratęsia J. Kalvino tradiciją: *Turėtume atskirti du malonės pasireiškimo lygmenis. 1. Išganančiąją malonę, kuri galų gale visiškai sunaikina nuodėmę ir visiškai atšaukia jos padarinius. 2. Laikiną sulaikančiąją malonę, tik švelninančią ir sulaikančią nuodėmės veikimą. Pirmoji yra... pagal savo prigimtį ypatinga ir skirta tik išrinktiesiems. Antroji... aprėpia visą žmogiškąjį gyvenimą. (Common Grace, liet. Bendroji malonė iš Abrahamo Kuyperio A Centennial Reader, liet. Šimtmečio skaitytos).*

A. Kuyperis puikiai sujungia malonės mokymą ir su mokymu apie Bažnyčią. Jis įveda perskyrą tarp Bažnyčios kaip institucijos ir bažnyčios kaip organizmo. Institucija yra regimoji arba žemiškoji Bažnyčia su visomis savo tarnystėmis, pamaldomis, sakramentais bei nuostatais ir t. t. Bažnyčia kaip organizmas iš dalies yra neregima, įsiliejanti į visas gyvenimo sritis, nes tikintieji gyvena ir veikia visame pasaulyje Evangelijos bei Dievo teisingumo šviesoje. Pirmoji Bažnyčia primena statinį, nes yra statydinama, antroji Bažnyčia – gyvą darinį, nes auga.

Bažnyčia kaip institucija sykiu yra ir ypatingosios Dievo malonės buveinė. Jos pirmasis ir tiesioginis pašaukimas – rinkti šventuosius [tikinčiuosius] ir juos tobulinti (Vestminsterio tikėjimo išpažinimas, 25.3). Visų pirma čia Šventoji Dvasia panaudoja Bibliją ir skelbiamą Dievo Žodį bei sakramentus ir sukuria tikėjimą. Bažnyčios užduotis kuo pilniau ir aiškiau tą Žodį skelbti, išaiškinti Evangeliją ir Dievo įsakymus.

Tačiau tai dar ne viskas. A. Kuyperis į paaiškinimą dar įtraukia šviesos vaizdinį. Kristus yra pasaulio arba tautų šviesa (Iz 42, 6; 49, 6; Jn 3, 19; 8, 12). Dievas yra šviesa (1 Jn 1, 5). Dėl to šviesa gali bei privalo būti ir tikintieji, tie, kurie atspindi savo Viešpatį. Tikintieji yra ir privalo būti žiburiai pasaulyje (Fil 2, 15) bei šviesos vaikai (Ef 5, 8; 1 Tes 5, 5).

Bažnyčia surenka visus, kurių širdyse sušvito pats Dievas (2 Kor 4, 6), kurie tapo žiburiais, kurie pašaukti iš tamsos į šviesą (1 Pt 2, 9). Jėzus Kalno pamoksle (Mt 5, 14–16) moko: *Jūs – pasaulio šviesa. Neįmanoma nuslėpti miesto, kuris pastatytas ant kalno. Ir niekas nevožia indu degančio žiburio, bet jį stato į žibintuvą, kad šviestų visiems, kas yra namuose. Taip tešviečia ir jūs šviesa žmonių akivaizdoje, kad jie matytų gerus jūsų darbus ir šlovintų jūsų Tėvą danguje.*

Jam atitaria A. Kuyperis: *Nors krikščionių religijos žibintas dega tik tarp jos institucijos [Bažnyčios] sienų, jo šviesa sklinda toli pro*

langus, pasiekdama visas sferas ir sambūrius, besirandančius plačiame žmonių gyvenimo ir veiklos lauke. Teisė ir teisėtvara, namai ir šeima, verslas, viešoji nuomonė ir literatūra, menas ir mokslas, ir dar daugelis kitų dalykų apšviečiami šios šviesos. O tas apšvietimas tuo ryškesnis ir skvarbesnis, kuo ryškiau žiba Evangelijos žibintas pačioje Bažnyčioje. (Common Grace, liet. Bendroji malonė)

Miestas ant kalno yra Bažnyčia kaip institucija. Ji privalo skirtis nuo aplinkos. Dėl to A. Kuyperis labai sveikina Bažnyčios atskyrimą nuo valstybės. Kad Bažnyčia galėtų būti Bažnyčia pagal savo principus ir *religijos žibintas* šviestų kuo ryškiau, jai būtina laisvė (valstybės nesikišimas). Bažnyčiai, kaip Dievo išganytųjų bendruomenei, laisvės reikia ir šiam ypatingam jos bruožiui išsaugoti bei jo grynumui palaikyti.

Tik viską užtikrinus, Bažnyčia gali *toli pro langus* apšviesti ir plačiasias visuomenės gretas. Šioje, bendrosios malonės srityje, Bažnyčia formuojasi kaip organizmas, būtent *drąsiu jos narių veikimu visose gyvenimo sferose*.

Tačiau A. Kuyperis liepia neužmiršti, kad *krikščionybės palaiminimai tik tada bus paveikūs įvairiose gyvenimo sferose, jei institucinė Bažnyčia paklus Šventojo Rašto reikalavimams*. Kitaip sakant, sąžiningai vykdys tai, kam pirmiausiai yra pašaukta. Dėl to reiktų labai rimtai rūpintis savo reikalais ir nesimaišyti su pasauliu. Jeigu šviesos vaikai į savo tarpą prisileis daug tamsos vaikų, šviesa priblės, o gal net ir visai nustos degti. Tik jeigu patys tikintieji saugos savo kaip šviesos tapatybę, jeigu jų bendruomenė bus ne kaip pasaulis, mirguliuojanti, o vientisas šviesos srautas, – tik tokia, tik galinga, šviesa galės persmelkti tamsą. Siekiant padaryti įtaką pasauliui, visų pirma pasaulio neturi būti pačioje Bažnyčioje.

Todėl Bažnyčios poveikis visuomenei visada bus labiau netiesioginis. A. Kuyperis sako, kad *Bažnyčia daro du dalykus: ji tiesiogiai veikia išrinktųjų gerovei, ragina atsiversti, guodžia, teikia paramą, vienija ir laimina juos; bet Bažnyčia veikia ir netiesiogiai, būtent rūpinasi visos pilietinės visuomenės gerove, siekia pilietinių dorybių*. Kitaip sakant, Bažnyčia, kuri apleidžia pati save ir nesirūpina savuoju žiburiu, negalės ir aplinkai jokios įtakos padaryti. Tik būdama ir išlikdama ypatingosios malonės saugotoja, Bažnyčia kaip institucija įneš savo dalį ir į bendrosios malonės palaiminimus.

Tarp liberalizmo ir sektantiškumo

A. Kuyperio atnaujinta bendrosios malonės koncepcija, kuri čia negalėjusi būti apžvelgta plačiai ir išsamiai, pajėgi duoti nepaprastai daug naudos. Paminėsiu tik keturias galimybes.

Pirmiausia ji leidžia sujungti dvi puses: žmonės yra visiškai nusidėjėliai, o nuodėmė paveikia visas gyvenimo sritis; šis mokymas paaiškina blogio griaujamąją galią. Kita vertus, bendroji malonė bei bendrasis Dvasios veikimas atsako į klausimą, kaip ir kodėl net ir didžiausi bedieviai šio pasaulio tvarkyme kartais pasiekia nuostabių rezultatų arba kodėl pasaulis po nuopuolio nėra toks blogas, koks galėtų būti. Tikintiesiems tai reiškia, kad jie kartu su pasaulio vaikais gali kurti ir kuria kultūrą. Tik bendrosios malonės egzistavimo dėka pradžioje minėta antitezė nenugramzdina mūsų į kultūrinį pesimizmą!

Antra, ji gali apsaugoti Bažnyčią nuo per didelių ambicijų. A. Kuyperui buvo nepriimtinas autoritarinis Bažnyčios kaip

institucijos noras kontroliuoti visuomenę ar savotiškai ją *pakrikštyti*. Dėl to ir net sekularizaciją jis laikė iš esmės teigiamu dalyku. Anot jo, nei valstybė, nei visuomenė neturėtų šlietis prie kurios nors vienos konfesijos ar nustatyti visiems kurį nors tikėjimą. Bažnyčios politinių galių telkimą ar liejimąsi su valstybe laikė kenksmingu ir jai, ir jos įtakai. XX a. pradžioje pats A. Kuyperis kelerius metus buvo Nyderlandų Ministru Pirmininku – būtent ne kaip institucinės Bažnyčios atstovas, o tik kaip tikintis žmogus. *Laisva Bažnyčia laisvoje valstybėje!* – skelbė jo šūkis. Tik šitaip įmanomas krikščioniškosios šviesos paveikumas, t. y. Bažnyčios kaip organizmo įtaka įvairioms gyvenimo sritims. A. Kuyperui buvo svetimas prancūziškosios tradicijos laicistinis, religiją niekinantis liberalizmas, tačiau užtat labai artimas atrodė klasikinis politinis liberalizmas, kurio gynėju jis visuomet buvo.

Bet to nemaišykime su liberaliąja teologija, kuriai A. Kuyperis smarkiai priešinosi. Šioje kovoje jam daug pasitarnavo ir jo bendrosios malonės koncepcija.

Tad **trečia**, ji padeda pamatyti šios teologijos silpnąsias puses. Jos atstovai teisėtai troško veikti ir anapus Bažnyčios ribų, ir viešajame gyvenime. Bet teologinis liberalizmas sukėlė labai daug sumaišties malonės klausimu. Liberalų didžioji klaida buvo ir iš dalies tebėra ta, kad jie suplakė bendrąją ir ypatingąją malonę, iš esmės paneigdami atskirtį tarp jų. Liberalioji teologija tikina, esą Dievas visam pasauliui paskleidęs ypatingąją malonę; kad ir šią galima 'visur' pasaulyje išvysti; kad išganymas pasaulyje jau yra net ir daug kur įvykęs. Dėl to žmogui tapti išganytam galima ir kitose religijose, visai nė neišpažįstant krikščionių tikėjimo. Tačiau šitaip ištrynus bendrąją malonę ir palikus vien tik specialiąją, išganančiąją, ir dar veiksmingą net ir už Bažnyčios ribų, išskyla galingas noras visą pasaulį tempti į Bažnyčią. Kuo daugiau, tuo geriau! Ir šitaip Bažnyčia kaip institucija palūžta, ribos blunka, nyksta, gesindamos ir *krikščionių religijos žibintą*. Bažnyčios įtaka visuomenei ir aplinkai – kurios taip labai siekta! – nyksta.

Ir **ketvirta** – A. Kuyperio koncepcija padeda išsiaiškinti šiandienos Bažnyčios būtinuosius uždavinius. Jau tapo įprasta misijinę veiklą apibrėžti labai plačiai: siekiu visą pasaulį sutraukti po Dievo sparnu; siekiu įgyvendinti viską aprėpiančius socialinius pokyčius pagal Dievo principus ir pan. Tam net įvesta speciali sąvoka *transformacija*. Žinoma, sveikintinas krikščionių platus žvilgsnis, atvirumas ir jautrumas pasaulio socialinėms problemoms. Tačiau A. Kuyperis primena, kad Bažnyčios kaip institucijos misija nėra tokia plati. Visų pirma ją sudaro: šventųjų surinkimas, Dievo Žodžio skelbimas, socialinė rūpyba Bažnyčios viduje, sielovada bei disciplina. Tik visų pirma paisant šių dalykų, tikintieji bus pakankamai aprūpinti tarnavimui pasaulyje. Tik pirmiausia ištikimai skelbdama Dievo Žodį ir mokydama, Bažnyčia sudarys galimybę tikinčiųjų *dvasiniam žibintams* skaisčiai šviesti ir neužgesti. Nors socialiniai pokyčiai tikrai labai svarbūs, tačiau Bažnyčia dalyvauja juose dažniausiai netiesiogiai. Būtent tik per save kaip organizmą, per savo tikinčiuosius, nuoširdžiai išgyvenančius tikėjimą, esančius *druska ir šviesa* pasauliui, dalyvaujančius visuomenės gyvenime ir dėl to gebančius keisti, *transformuoti* pasaulį bendradarbiaujant su netikinčiais žmonėmis.

Katech. Holger Lahayne

Kalbatės su naujagimiais?

Tai ir krikštykite juos!

Įdomu, kaip Vokietijos reformatorius ir jo įpėdinis Pilypas Melanchtonas atsako savo priešininkams anabaptistams (radikalesnės Reformacijos šalininkams, perkrikštijantiems vaikus) Mano nuostabai, reformatoriai nenorėjo sutikti, kad vaikai negali tikėti.

JAV reformatų teologas Peteris Leithart'as aiškina, kad kalbėti kūdikiams ir aiškinti jiems tikėjimą reikia ne dėl to, kad jie nesupranta, o tam, kad jie suprastų.

Evangelikai visą laiką pabrėžė, jog išganymas ateina per tikėjimą, tačiau dauguma jų krikštija kūdikius. Kaip galima pateisinti ir tai, ir tai? Liuteris ir Kalvinas grindė savo poziciją už vaikų krikštą tuo, kad vaikai gali tikėti. Baptistams tai ir pedobaptistų Achilo kulnas, absurdiškų argumentų, iki kurių gali prieiti pasmerktino vaikų krikšto šalininkai, pavyzdys. Ar vaikų tikėjimas tikrai absurdiškas? *Tikėjimas* yra pasitikintis žmogaus atsakymas į Dievą, jo ištikimybės atsakymas asmeniniame santykiyje, ir tai turi didelių pasekmių, norint suprasti vaikų tikėjimą. Vaikų tikėjimo klausimas nėra: *Ar vaikai gali priimti šį dieviškos galios sujudinimą?* Klausimas yra: *Ar vaikai gali atsakyti kitiems asmenims? Ar vaikai turi asmeninių santykių?* Ir atsakymas, žinoma, yra teigiamas. Vaikai greitai (jau net motinos iščiose) išmoksta, kaip atsakyti mamos balsui; vaikai greitai rodo pasitikėjimą savo tėvais; vaikai greitai skiria savo šeimos narius nuo svetimų žmonių. Jei vaikai gali pasitikėti ar nepasitikėti žmonėmis, kodėl negalėtų ir Dievu? Už vaikų tikėjimo neigimo, matyt, slypi prielaida, kad Dievas yra sunkiau pasiekiamas vaikui, nei kiti žmonės. Bet tai yra visai neteisinga, mat nėra artimesnio asmens už Dievą. Tai neteisinga ir todėl, kad Dievo buvimas vyksta per Jo tautą. Kai tėveliai sako naujagimiui *Jėzus Tave myli ir Tavimi rūpinsis*, jie sako Dievo pažadus. Dar daugiau, jie kuria santykius su vaikais per simbolius. Mes savo vaikams kalbame, rodome meilę gestais – apkabinimais, bučiniiais. Jeigu nėra nieko neracionalaus ar absurdiško tame, kad žmonės kuria asmeninį santykį su vaiku tokiais simboliais, tai ir nėra nieko neracionalaus, kad Dievas darys tą patį. Kaip mes kuriame šiais simboliais meilės ir pasitikėjimo grindžiamus santykius su vaikais, taip ir Dievas kalba vaikams ir kuria su jais santykį per krikšto *matomąjį Žodį*.

Taigi, klausimas Ar turime krikštyti vaikus yra klausimo Ar turime kalbėti vaikams? sudedamoji dalis.

Vaikų krikštas yra lygiai toks pats stebuklingas dalykas, kaip kalbėjimas naujagimiui. Tai jo tikslus atspindys: Dievas vandeniui kalba naujagimiui. Jei vaikas negali suprasti, ką sako tėvelis, ar racionalu tėveliams kalbėtis su juo? Baptistai tėveliai, kaip ir kiti, kalbasi su savo kūdikiais, nesitikėdami, kad šie suprastų ar atsakytų dar daugelį mėnesių. Jie nieko neracionalaus tame neįžvelgia. Jie kalba jiems *tam*, kad išmokyti suprasti ir atsakyti. Panašiai ir mes krikštijame vaikus ir atitinkamai jiems primename jų krikštą ir jo pasekmes, kad atėjus laikui jie prieitų prie supratimo ir brandaus tikėjimo. Duodame jiems vardą, kad augdami atsilieptų į jį. Kalbame jiems, kad prabiltų ir patys. Jų vardą krikšto metu ištariame, kad jų gyvenimas vis suktųsi apie krikštą. Sociologiškai nuoseklus baptistas, man atrodo, turėtų leisti vaikams vardą išsirinkti patiems. Kitaip jie neišvengiamai *primeta* savo mažyliams tapatybę. Karlui Bartui, kuris garsiai protestavo prieš tariamai vaikų patirtą *smurtą*, kai jiems krikštu yra primetama krikščioniška tapatybė, tai, be abejo, patiktų. Iš tikrųjų, baptistai taip nesielgia, nors vaikams dar ir savo kalbą primetinėja. Nepaisant savo išsakytų pozicijų, jie dažnai traktuoja savo vaikus kaip krikščionis, mokydami juos giedoti apie Jėzaus meilę jiems, melstis *Tėve mūsų*. O jei visa tai jau daro, tai kodėl gi pasipriešinus Sandoros ženkle primetimui? (Ištrauka iš *The Baptized Body*, 2007 m.)

Bet norėčiau atkreipti dėmesį į dar kitą Liuterio krikšto teologijos punktą: *Didžiajame katekizme* jis teigia, kad krikšto galiojimo kriterijus nėra krikštijamojo žmogaus tikėjimas, o Dievo įsakymas. Mat tikėjimas *nesukuria* krikšto, o jį *priima*.

Toliau sakome, kad mums nėra labai svarbu, ar krikštijamasis yra tikintis ar netikintis, nes dėl to Krikštas netampa neteisėtu; mat viskas priklauso nuo Dievo žodžio ir įsakymo. Tiesa, tai griežtokai pasakyta, tačiau visiškai paremta tuo, ką aš jau sakiau, kad Krikštas yra ne kas kita, kaip vanduo ir Dievo žodis šalia vienas kito ir drauge vienas su kitu; tai reiškia, kad jei žodis yra su vandeniui, tai Krikštas teisėtas net be tikėjimo. Mat mano tikėjimas Krikšto nesukuria, jis priima Krikštą. (IV, 52-53)

Tai toli gražu nereiškia, kad tikėjimas yra niekas: tik per jį mes įgyjame krikšte užantspauduotas dovanas. Kitaip būdavo su apipjaustymu: be tikėjimo jis buvo niekam netikęs, bet turėjo didelę vertę kaip tikėjimu priimtų Dievo pažadų antspaudas. Dievo pažadams neįtikėjęs izraelietis nebuvo dėl to neapipjaustomas: jis buvo apipjaustytas savo paties teismui ir sunaikinimui. Panašiai ir nenuoširdžiai Viešpaties Vakarieneį priimantis žmogus nedalyvauja eiliniame valgyme, o valgo ir geria sau pasmerkimą (1 Kor 11,29).

Taigi, netikėjimas nesunaikina sakramento galiojimo, o tik šaukia netikinčiojo teismą. Sakramentų vertė yra jų pažaduose; tai, koku būdu mes atsakysime į juose užantspauduotus pažadus, lemia ne jų galiojimą, o jų būsimą naudą mums.

Maksimas Žorželis

Iš prancūzų kalbos išvertė lekt. A. Laisis

versta iš: <https://parlafoi.fr> - Martin Luther et la validité du pédobaptême

Vasario 24 d. Rusija pradėjo nepaskelbtą karą prieš nepriklausomą Ukrainos valstybę.

Pirmos karo Ukrainoje dienos pavakare Vilniaus evangelikų reformatų bažnyčiose buvo laikomos pamaldos už taiką ir ukrainiečių tautą.

Nebijokime Šetono ir melskimės už taiką

Šetonas bevaisis, jis nieko nesukuria, meluoja, žudo ir gąsdina. Gali būti, kad Putinas apsimeta neadekvačiu, kad dar daugiau bijotum. Karo absurdas paralyžiuoja protą ir net emocijas. Dažnas esame viduje tarsi sustingę. Mūsų logiškas mąstymas ir vaizduotė nuolat mus *gina* nuo to, kas mums nepatinka. Tarsi palaiko *vidutinę temperatūrą*, kad mūsų savijauta išlaikytų įprastinį komforto lygį. Norime pusiausvyros, tai normalus kūniškas mąstymas.

Tačiau mes ne tik kūnu esame pašaukti rūpintis. Apaštalas Paulius dar paryškina bent du kartus *Laiškuose* rašydamas apie pilvą: *Jų galas – pražūtis, jų dievas – pilvas ir jų garbė – gėda. Jie temąsto apie žemiškus dalykus.* (Fil 3,19)

Žinau tavo darbus, jog esi nei šaltas, nei karštas. O, kad būtum arba šaltas, arba karštas! Bet kadangi esi drungnas ir nei karštas, nei šaltas, Aš išspjausiu tave iš savo burnos. Tu gi sakai: 'Aš esu turtingas ir pralobęs, ir nieko man nebereikia', – o nežinai, kad esi skurdžius, apgailėtinas, beturtis, aklas ir nuogas. (Apr 3, 15-17)

Šiuos žodžius galime daug kam pritaikyti. Jėzus tikrai ėjo pas skurdžius, apgailėtinus, aklus ir nuogas. O tie apgailėtini, dvasine prasme, esame ir mes. Taigi Jis galvoje turėjo ir mus. Dvasios plotmėje visi mes esame vargšai, visi ko nors stokojame. Mums reikia atrasti Jėzų kaip kelią į laisvę, atsigręžti į Jį, priimti Jo malonę ir pagalbą – antgamtinę galią, išmintį ir vadovavimą.

Tad mūsų varganumas tegul neatima drąsos. Verčiau džiaukimės dėl jo. Kodėl? Nes suprasdami savo drungnumą ir menkumą Jėzuje, mes galime suprasti ir kitus. Per Jėzų ir Jame gauname visa, ko mums reikia.

Nebijokime. Mylėkime. Melskimės dėl Ukrainos ir visų žmonių. Melskimės dėl taikos. Prisijunkime prie maldu 22 valandą. Būkime ne drungni.

Kristuje Kun. Tomas Šernas 2021-03-01

MALDA už Ukrainą

Tau, VIEŠPATIE, priklauso karalystės ir tautos. Tu sustabdai karus iki žemės pakraščių. Tu sulaužai lankus, sukapoji ietis ir sudegini kovos vežimus.

Savo gailestingumu padėk ukrainiečių tautai sielvarte, gelbėk žmonių gyvybes.

Laimink Ukrainos žmones, apdovanok juos taika.

Apšviesk savo dieviška šviesa suklaidintas akis, kad jos pažintų Tavo tiesą, ir sušvelnink jų nuožnumą.

Tu, Viešpatie, esi mūsų uola, mūsų tvirtovė ir mūsų Gelbėtojas. Mūsų viltis yra Tavyje. Jėzaus vardu meldžiame, teišsipildo tautos Tavo žodžiai: Liaukitės ir pažinkite, kad Aš esu Dievas! Išaukštintas Aš būsiu tarp tautų, išaukštintas Aš būsiu žemėje.

Amen.

LELB kunigo dr. Dariaus Petkūno pagal 46 psalmę sudėta malda

[Iš www.liuteronai.lt/malda/](http://www.liuteronai.lt/malda/)

LIETUVOS VIENATOS

Kolegijos prezidentai

Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios (LERB) ištakos siekia XVI a., – kuomet Ulricho Cvinglio (1484–1531), Jono Kalvino (1509–1564) Bažnyčios atsinaujinimo – Reformacijos mokslas pasiekė Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystę.

Susiformavus Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčiai, pasirinkusiai sinodinę valdymo struktūrą, 1557 m. gruodžio 14 d. Vilniuje, kunigaikščio Mikalojaus Radvilos Juodojo dvare Lukiškėse įvyko pirmasis jos Sinodas, išrinkęs pirmąją Bažnyčios superintendentą Simoną Zacijų (Szymon Zacjusz, apie 1507–1591). Sušaukė Sinodą ir pirmajam suvažiavimui vadovavo, manoma, kunigaikštis Mikalojus Radvila Juodasis.

Mikalojus Radvila Juodasis

Pirmiesiems XVI amžiaus sinodams, vykusiems kasmet, pirmininkaudavo superintendentai, o 1611 metų sinode Vilniuje jau buvo du direktoriai: pasaulietis ir dvasininkas.

Po Abiejų Tautų Respublikos (ATR) žlugimo (1795) Lietuva buvo įtraukta į carinės Rusijos imperijos sudėtį ir tapo Šiaurės Vakarų kraštu. Tačiau Lietuvos reformatų Bažnyčia *Lietuvos Vienata* išsaugojo savo savarankiškumą. Bažnyčios Sinodas tvarkėsi savarankiškai, rinkosi į kasmetinius suvažiavimus, Bažnyčios gyvenimą reglamentavo senieji sinodų kanonai ir memorialai bei Didžioji Agenda.

1793 m. *Lietuvos Vienatą* sudarė šeši distriktai su 27 parapijomis, o 1830 m. – jau tik keturi distriktai, jungę faktiškai devyniolika parapijų, nors sąrašuose dar nurodoma 24 parapijos.

Po keturiasdešimties metų (1914 metais Rusijoje skelbtuose dokumentuose) Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios Sinodą jau sudaro tik du distriktai – Vilniaus ir Žemaitijos.

Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios gyvenimui, kaip ir anksčiau, vadovavo Kolegija.

Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčios *Lietuvos Vienata* (*Jednota Litevska*) Kolegija (Konsistorija) carinės Rusijos laikais buvo svarbus bažnytinis organas, su kuriuo kontaktavo caro valdžios institucijos. Lietuvos Bažnyčia buvo įrodžiusi, kad gali ir turi organizuoti savo bažnytinį gyvenimą pagal savo nuo seno nusistovėjusią – sinodalinę – tvarką.

Lietuvos Vienatos Kolegijos prezidentai

1827-1828 m. – kurt. Jurgis Lanevskis Volkas (.....-1829), buvęs Minsko gubernijos teismo asesorius, *Vienatos* gen. įgaliotinis, Sinodo Ostašine liepos 3-27 d. išrinktos Kolegijos, kurią sudarė 3 dvasininkai ir 3 pasauliečiai, prezidentas. Kolegija veikė Vilniuje, rinkdavosi į posėdžius kartą per savaitę.

1828-1834 m. – kurt. Stefanas Bialačevski-Cedrovskis (apie 1768-1856),

1835-1845 m. – kurt. Adomas Estka (apie 1792-1845),

1846-1858 m. – kurt. Konstantas Volanas (1799-1862),

1859-1862 m. – kurt. Henrykas Kurnatovskis (1809-1889),

1863-1866 metais Sinodas nesirinko.

1867-1882 m. – kurt. Edvardas Grotkovskis (1811-1892), buvęs valstybės patarėjas

1883-1903 m. – kurt. grafas Stanislovas Putkameris (1828-1904)

1905-1913 m. – kurt. Aleksandras Voiničius (1843-1914)

1914 m. – kurt. Juozas Lipinskis (1847-1918)

1915-1917 m. *Sinodų nebuvo (Vyko Pirmasis pasaulinis karas. Konsistorija, Sinodas pasitraukė į Slucką)*

1918-1921 m. – kurt. Stanislovas-Petras Bohušas-Sestšencevičius (1869-1927), dailininkas, išrinktas 1918 m. lapkričio 18 d. – pasibaigus Pirmajam pasauliniam karui – Sinode Vilniuje.

1922-1939 m. – kurt. Bronislovas Ižycki-Hermanas (1865-1947), išrinktas Kolegijos prezidentu po Vilniaus krašto prijungimo prie Lenkijos 1922 m. kovo 24 d. ➤

Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios (LERB) Kolegijos prezidentai

1919-1920 m. – kurt. Baltrus Grybė (1882-po1940), mokytojas, išrinktas 1919 metais rugpjūčio 15-17 d. dienomis Švobiškyje įvykusiame Pirmajame Nepriklausomos Lietuvos reformatų Sinode.

1921-1923 m. – kurt. Vilius Grytė (1883-1953), mokytojas, Biržų, Rokiškio gimnazijų direktorius.

1923-1939 m. – kurt. Jokūbas Mikelėnas (1885-1966), gydytojas.

1940-1944 m. – kurt. Motiejus Tamulėnas senj. (1891-1980), matininkas, paskutinis Nepriklausomos Lietuvos reformatų Bažnyčios Kolegijos prezidentas.

1946-1957 m. – kurt. Andriejus Kriščiūnas (1873-1961), mokesčių inspektorius, išrinktas 1946 m. gegužės 27 d. Biržuose susirinkusioje LERB sesijoje.

1957-1981 m. – kurt. Kostas Burbulys (1889-1981), Biržų miesto tarnautojas. Pakeitus Kolegijos pavadinimą, 1957 m. išrinktas *Konsistorijos pirmininku* Sinode Biržuose, leistame susaukti Lietuvos reformatų Bažnyčios 400 metų Jubiliejaus proga (1957 m. rugpjūčio 18 d.).

1982-1988 m. – Kostas Grundelė (1921-2011), Konsistorijos pirmininkas.

1988-1992 m. – kun. Reinholdas Moras, Konsistorijos pirmininkas.

1993-1996 m. – kurt. dr. Povilas Algimantas Jašinskas (1935-2021), fizikas, išrinktas Sinode, pakeitus Konsistorijos pavadinimą, Kolegijos prezidentu.

1996 m. – kurt. Kostas Frankas, inžinierius.

1997-1999 m. – kurt. Rimantas Jankūnas (1940-2020), inžinierius projektuotojas.

1997-2001 m. – kurt. Petras Zablockas (1914-2008), poetas, mokytojas, vienas iš trijų likusių senųjų kuratorių, išrinktas Konsistorijos prezidentu Sinode Biržuose 1997 m. spalio 25 dieną.

2001-2005 m. – kurt. Vytautas Vegys, inžinierius.

2005-2006 m. – kurt. Donatas Balčiauskas, inžinierius.

2007-2010 m. – kurt. dr. Renata Bareikienė, fizikė.

2010-2012 m. – kurt. dr. Mykolas Mikalajūnas (1936-2012), meteorologas.

2013-2016 m. – kurt. Petras Romualdas Puodžiūnas, inžinierius, išrinktas 2013 m. kovo 23 d. Vilniuje vykusiame neeiliniame Lietuvos evangelikų reformatų Sinode.

2016 m. Konsistorijos prezidentu išrinktas kurt. Nerijus Krikščikas, IT specialistas.

2019 m. kurt. Nerijus Krikščikas perrinktas antrai kadencijai.

Vilius Grytė

Jokūbas Mikelėnas

Motiejus Tamulėnas senj.

Kostas Burbulys

Petras Zablockas

dr. Renata Emilija Bareikienė

dr. Mykolas Mikalajūnas

Nerijus Krikščikas

LIETUVOS BROLIAI (ARIJONAI)

Arijonai, arijonizmas – krikščionybės srovė, atsiradusi IV-e amžiuje. Rėmėsi Aleksandrijos kunigo Arijaus (apie 256–336) skelbta Švenčiausiosios Trejybės koncepcija, neigiančia Jėzaus Kristaus dieviškumą. Jėzus Kristus Dievui prilyginamas tik dėl dorovinio tobulumo. Nikėjos I susirinkimas (325) ir Konstantinopolio I susirinkimas (381) arijonizmą pasmerkė kaip ereziją. Ilgiausiai arijonai išsilaiškė – maždaug iki VII-o amžiaus – kai kuriose Vakarų Europos valstybėse ir stabdė Romos katalikų Bažnyčios įtakos plitimą Vidurio Europoje. Per Reformaciją arijonizmas atgimė Vokietijoje, Šiaurės Italijoje, Šveicarijoje. Svarbiausi bruožai – savita Švenčiausiosios Trejybės dogmos interpretacija, tikėjimo tolerancija, kraštutinis individualizmas tikėjimo dalykuose, vaikų Krikšto neigimas.

Lietuvoje ir Lenkijoje arijonai reiškėsi XVI a. antroje pusėje – iki XVII a. vidurio kaip viena Reformacijos kryptų greta Evangelikų liuteronų ir Evangelikų reformatų Bažnyčių. 1565 metų Pinčiovo sinode arijonai atsiskyrė nuo reformatų ir pasivadino Lenkijos broliais – Lenkijoje, Lietuvos broliais – Lietuvoje 1562 metais... Po 1565 metų susiformavo savarankiška Bažnyčia. Vėliau arijonų sąjūdis įgijo visuomeninių politinių bruožų: reikalavo panaikinti luomus, baudžiavą, spausdino knygas.

Iki 1570 Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje buvo apie 10 bendruomenių. Stipriausios ir gausiausios – Kėdainiuose, Tauragėje, Vilniuje, Vijoje, Bielske, Mordose (Mazovijos vaivadija), Nesvyžiuje. XVI a. arijonų kopyčia veikė Kernavėje, tikėtina, nedidelę bendruomenę buvus Virbalyje. Lietuvos brolius savo dvaruose protegavo didikų Radvilų ir Kiškų giminės. Po Jono Kiškos mirties (1592) Lietuvos broliai neteko didikų globos. Dėl radikalų teologinių pažiūrų buvo persekiojami katalikų ir įvairių srovių protestantų.

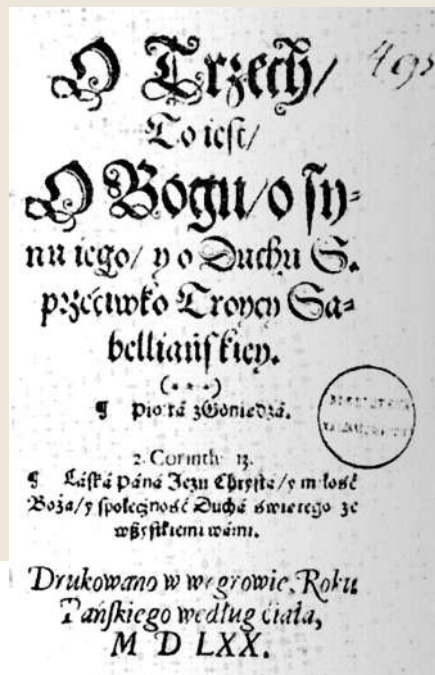
Po 1658 metais Seimo paskelbto arijonų banicijos (ištrėmimo) akto paliko Lietuvą ir Lenkiją. Nemažai Lietuvos brolių emigravo į Prūsiją, Transilvaniją, Sileziją, Olandiją, Švediją. Likusieji ilgai susiliejo su kitomis protestantizmo srovėmis – Visuotinė lietuvių enciklopedija.

Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje Reformacijos šalininkų gretose būta asmenybių, kurios, ieškodamos savojo tikėjimo, susipažino ne su vieno Europos mąstytojo mintimis. Jos buvo atviros daugeliui idėjų, kuriomis remdamosi ieškojo tokios Bažnyčios, kuri keistų požiūrį į socialinę visuomenės hierarchiją, nelaikytų jos Dievo duota ir rūpintųsi pagerinti žemutinių visuomenės sluoksnių padėtį. Buvo ir kita ieškojimų kryptis. Jos besilaikantieji bandė racionaliai pagrįsti savo tikėjimą ir logiškai, protu suvokti Šventąjį Raštą, ieškojo įrodymų savo tikėjimui. Kartu kūrė tokiems ieškojimams pakančios Bažnyčios viziją, be inkvizicijos, be dvasinių teismų ir mirties nuosprendžių dėl tikėjimo.

Kas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje buvo tie, kurie savo ieškojimams neužbrėžė ribų, jau sukurtų Liuteronų ir Evangelikų

reformatų bažnyčių pripažintų doktrinų? Žinomiausi XVI amžiaus šeštojo-septintojo dešimtmečių LDK asmenys, pasukę iš benusistovinių Reformacijos kryptų, buvo Petras Gonenziētis,

Pėtras Gonenziētis (lenk. Piotr z Goniądza, lot. Petrus Gonesius), Petras Gonezijus gimė tarp 1525 ir 1530 metų Gonionze (Palenkės vaivadija), mirė 1573 m. spalio 15 d. Vengruve (Mazovijos vaivadija), Lietuvos ir Lenkijos Reformacijos veikėjas. Lietuvos arijonų radikaliojo sparno ideologas, antitrinitorių ir anabaptizmo pradininkas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje.

P. Gonenziečio *Apie tris t. y. apie Dievą, Jo Sūnų, ir Šventąją Dvasią* antraštinis lapas, 1570 m.

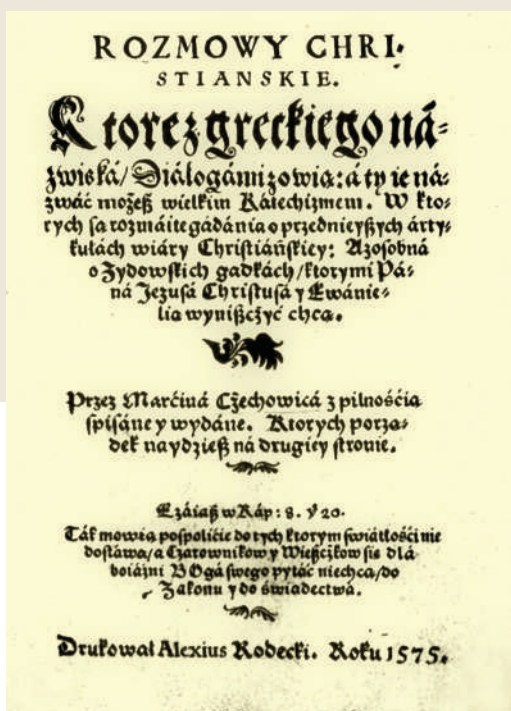
Simonas Budnas, Martynas Čechovicai. Juos vienijo keli bendri bruožai – jie netikėjo į Švč. Trejybę, šio tikėjimo patvirtinimo ar paneigimo ieškojo Šventajame Rašte, bet patvirtinimo nerado. Jiems buvo būdingas savarankiškas mąstymas ir gebėjimas eiti savu teologinių ieškojimų keliu. Kilę jie buvo iš skirtingų vietovių. Petro Gonenziečio kilmę istorikai nustato pagal jo asmenvardžio antrąjį sandą, manoma, kad jis kilęs iš Palenkės (tuo metu LDK) miestelio Goniondzo, Radvilų valdos, kurioje pramaišui gyveno lietuviai ir rusėnai. Simono Budno įrašė, stojant jam į Krokuvos universitetą, nurodyta, kad kilęs iš Plocko vyskupijos vietovės Budy. Ta aplinkybė, kad Budnas parengė kelias knygas, išleido jas Matviejaus Kaviečynskio spaustuvėje Nesvyžiuje kirilicos šriftu ir skyrė kalbantiesiems rusėnų kalba, galima manyti, tą kalbą mokėjo. Čechovičius gimė Didžiojoje Lenkijoje Zbonšinyje.

Nors jų gimimo vietos, veiklos startai skirtingi, visi pradėjo veikti Radvilų aplinkoje. Pirmieji du studijavo Krokuvos, trečiasis – Leipcigo universitete. Visų trijų socialinė kilmė gana panaši, nors ne visų tiksliai nustatyta: Petras Gonenziētis greičiausiai buvo nekilingas, Budno kilmės nežinome, o Čechovicai kilęs iš amatininkų šeimos, tačiau aišku, kad buvo ne iš turtingų kilingųjų. <...>

Kas buvo būdinga LDK arijonams? Tai išryškėja tik apžvelgus arijonų judėjimo LDK visumą. Kai LDK pasklido gandas, kad Petras Gonenziētis pasikabino medinį kardą, buvo tik tokių ➤

pažiūrų sklaidos pradžia. Ieškodami tikrojo savo tikėjimo, arijonai įvairiais būdais peržengė didžiųjų Bažnyčių doktrinų ribas. Petras Gonenzietis (XVI a. trečiasis dešimtmetis – 1573 m.) į Krokuvos universitetą pateko tapęs katalikų vienuoliu, užsirekomendavo kaip kovingas studentas katalikas. Vilniaus katalikų bažnyčios vyskupas Paulius Alšėniškis jį išsiuntė studijuoti į Italiją – Padują, bet netrukus jis buvo įtartas klaidatikyste. Petro Gonenziečio pažiūros per porą metų tapo žinomos ir Lenkijoje, ir LDK. Iškilusius svarbius doktrinų klausimus ir LDK, ir Lenkijos evangelikai reformatai bendrai svarstė sinoduose. LDK evangelikai įtariamųjų klaidatikyste pažiūras siekė aptarti už Kunigaikštystės ribų. LDK dar buvo per mažai galinčiųjų būti autoritetingais arbitrais. Kreiptasi į Europos Reformacijos autoritetus ir į Lenkijoje vykusius sinodus. Radvila Juodasis ir sinodas siuntė Petrą Gonenzietį į Vitenbergą, kad Filipas Melanchtonas patikrintų jo pažiūras. Diskusija turėjo nustatyti, ar jo tikėjimas atitinka liuteronų doktriną. Į sinodą 1556 metais Petras Gonenzietis vyko su Radvilos Juodojo laišku, kartu į Lenkijoje vykusį sinodą buvo pasiūstas atstovas iš LDK – Jonas (*Ioannes nuntius ex Lithuania*). Sinodas konstatavo, kad apsvartytieji Petro Gonenziečio teiginiai rodo, jog jis yra antitrinitorius, t. y. netiki į Švč. Trejybę. Buvo aišku, kad jis nepritaria ne tik Katalikų bažnyčios, bet ir nusistovėjusioms reformuotų Bažnyčių doktrinoms. 1556 metais sinodas Pinčove, Lenkijoje, nutarė jį ekskomunikuoti, t. y. atskirti nuo Lenkijos evangelikų reformatų bažnyčios. Tais pačiais metais jis išleido knygutę *Apie Dievo sūnų žmogų Jėzų Kristų*. Joje buvo neigiama Švč. Trejybės dogma. Radvila Juodasis liepė šią knygelę sudėginti, tuo parodydamas, kad atsiriboja nuo Petro Gonenziečio skelbiamų pažiūrų.

Martinas Čechovicas, Čechavičius (*Czechowic Marcin*) gimė 1532 m. lapkritį Zbonšynje (Zbąszyn), Didžioji Lenkija, mirė 1613 m. lapkritį Liubline, Reformacijos Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje ir Lenkijoje veikėjas. Arijonų teologas, rašytojas.

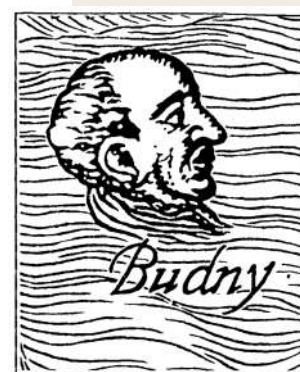

M. Čechovico *Kriekšioniškių pokalbių* antraštinis lapas, 1575 m. Krokovoje, Varšuvos nacionalinė biblioteka

Petro Gonenziečio pažiūros evoliucionavo toliau – 1558 metais LDK evangelikų reformatų sinode Brastoje jis skelbė, kad vaikų Krikštas nėra prasmingas, nes kūdikiai negali pasižadėti ir pasiryžti visą gyvenimą gyventi taip, kaip dera krikščionims. <...> 1560 metais Lenkijos evangelikų reformatų sinodas Pinčove jį ekskomunikavo antrą kartą.

Tuo tarpu Radvilos Juodojo dvare Vilniuje pradėjo burtis kita grupė. Jos nariai dar nebuvo paskelbę radikaliosios Reformacijos idėjų, bet jas brandino. 1558 metais į mokyklą Vilniuje Radvilos Juodojo dvare atvyko Martynas Čechovicas, jis čia dirbo 1558–1559 ir 1561–1565 metais. Tais metais, kai Čechovicas dvare nedirbo, Radvila Juodasis pavedė jam įvykdyti svarbų ir pačiam Radvilai, ir visai Vilniaus bendruomenei dalyką: sužinoti Ženevoje Kalvino požiūrį į Georgijų Blandratą (apie 1515–1588). Pastarasis tuo metu buvo Radvilos asmens gydytojas ir įtartas antitrinitorizmu. Kalvinas griežtai perspėjo Radvilą Juodąjį dėl Blandratos klaidatikystės, bet pats Martynas Čechovicas grįžo į Vilnių jau antitrinitorius.

Tais pačiais 1558 metais Vilniuje evangelikų reformatų bažnyčioje katechetu pradėjo dirbti ir Simonas Budnas (apie 1530–1593). Po ketverių metų – nuo 1562-ųjų jis dirbo jau Radvilos Juodojo valdoje Klecke. Iš pradžių buvo linkęs į liuteronybę. Tačiau 1563 metais parašė į Ciurichą teologui Heinrichui Bulingeriui ir abejojo Švč. Trejybės dogmos pagrįstumu. Taip antitrinitorių gretos pasipildė labai stipria ir savarankiškai mąstančia asmenybe. Nuo 1565 metų jis tapo žymiausiu LDK antitrinitoriumi. Kurį laiką dirbo Jono Hlebavičiaus dvare Zaslavyje, o nuo 1574 metų – Jono Kiškos dvare Loske. Radvilos dvaruose Vilniuje veikė Tomas Falkonijus, Nesvyžiuje – Laurynas Kriskovijus (Kżyšovskis), įvairiose vietose Jeronimas Piekarskis, Martinas Krovickis, Leonardas iš Krokuvos. Apie šiuos garsiausius antitrinitorius LDK susibūrė panašiai tikin-

Simono Budno šaržas XVI a.

Paminklas Simonui Budnui Nesvyžiuje, 1982 m.

tieji, panašiai abejojantieji. Susidarė bendruomenės. Yra žinių apie 1570 metus LDK buvus per 10 bendruomenių: Vilniuje, Kėdainiuose, Loske, Vijoje, Liubčioje, Bialoje, Klecke, Mordose, Nesvyžiuje, Naugarduke, Cholchle.

Simonas Budnas (lenk. Szymon Budny, lot. Budnius i Budnaeus), gimė 1530 m. sausio mėn. Budnėje, dab. Palenkės vaivadija, mirė 1593 m. sausio 13 d. Višneve, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Reformacijos veikėjas, Biblijos kritinės egzegzės pradininkas LDK.

S. Budno Katekizmo antraštinis lapas, 1562 m.

Kurį laiką arijonai veikė kartu su evangelikais reformatais toje pačioje bažnytinėje organizacijoje, nors vis ryškiau skyrėsi požiūris į Švč. Trejybę ir vaikų Krikštą. <...>

XVI amžiaus septintojo dešimtmečio pradžioje LDK, dar neatsiskyrus reformatų ir arijonų organizacijoms, pradėjo aiškėti, kad sinoduose esama asmenų, kurie laikosi antitrinitoriškų pažiūrų. Jie nepaisė, kad Petras Gonenzietis buvo atskirtas nuo bažnyčios, rėmė jį ir jo šalininkus. Viena tokia buvo Raigardo ir Goniondzo šakos Ona Radvilaitė, Vitebsko vaivados Stanislovo Kiškos žmona. Jų sūnūs, ypač Jonas, vėliau užėmęs reikšmingas ir aukštas pareigas ir vienas turtingiausių LDK žmonių, tapo įsitikinusiu arijonu. Jis globojo, rėmė, kvietė į savo dvarus pamokslininkais tuos, kuriuos evangelikai reformatai atskyrė nuo bažnyčios. Jo dvare Vengruve gyveno ir dirbo iki mirties Petras Gonenzietis. <...> LDK evangelikų reformatų atsiskyrimas nuo arijonų užtruko kelerius metus. Lietuvos brolių (arijonų) bažnyčia atskirai pradėjo veikti nuo 1565 metų. Kai reformatas Andrius Volanas 1566 metais išleido traktatą *Laišką garbingajam ponui Mikalojui Pacui [...] apie Trejybę*, evangelikų reformatų tikėjimas į Švč. Trejybę buvo aiškiai apibrėžtas ir argumentuotas. Taigi reformatų ir arijonų perskyra ir organizaciniu, ir teologiniu požiūriu jau buvo įvykusi.

Iš Ingės Lukšaitės knygos

Kai tikėjimas keitė pasaulį... Reformacija Lietuvoje,
2017

Superintendentas kun. dr. Baltazaras Krosnevičius

Žymus XVII a. pirmosios pusės filosofas, pedagogas, Lietuvos evangelikų reformatų teologas, dvasininkas, „Lietuvos Vienetos“ superintendentas, teologijos mokslų daktaras.

Nežinoma, kur ir kada tiksliai gimė dr. Baltazaras Krosnevičius (*Crosnievicius Balthasar*, *Krosnievicz Baltazar*, *Krosniewicki*, *Krosnowiczki*, *Krosnowski*).

Žinoma, kad mokėsi Vilniaus reformatų mokykloje. 1596-1597 m. trumpai studijavo Altdorfo universitete, kur gynė filosofijos disputo tezes *Teoremos apie labiau žinomus dalykus, prigimtį ir mus, kurias pateikė viešam gynimui lietuvis Baltazaras Krosnevičius, vadovaujant Pilypui Serbijui, Altdorfo akademijoje 1597 metų gegužės 23 dieną*.

Senasis Bazelio universitetas

Po to iki 1600 m. studijavo Heidelbergo universitete ir gavo laisvųjų mokslų ir filosofijos magistro laipsnį. 1600-1601 m. mokėsi Bazelio universitete ir įgijo teologijos daktaro laipsnį iš garsaus profesoriaus Adomo Polanus rankų.

B. Krosnevičiaus teologijos daktaratas: *Theses, de sacramentis in genere et in specie...* (Tezės apie sakramentus apskritai ir konkrečiai...) 1601 m., Bazelis

1601 metais Bazelyje paskelbė savo studento Vilhelmo Pipirelio gintas tezes *Theses logicae de digressionibus a forma syllogismi* (*Tezes logika apie nukrypimus nuo silogizmo formos*). 1602 m. gyveno Altdorfe ir tais pat metais Bazelyje išspausdino *Logikos tezes*, 1603 m. Niurnberge lotyniškai išspausdino veikalą *Ivadas aštuonioms Aristotelio "Politikos" knygoms*.

Krylovo bažnyčia

Apie 1603 m. tapo Krylovo (dabar Liublino vaivadija) reformatų gimnazijos rektoriumi ir buvo ordinuotas ministru – Dievo Žodžio pamokslininku (kunigu).

Persikėlęs gyventi į Lietuvą, 1607-1611 m. Vilniaus reformatų mokykloje dėstė logiką ir kitas filosofijos disciplinas. 1611 m. liepos 2 d. jėzuitams sukursčius minią ir užpuolus Vilniaus reformatų bažnyčią (dab. Volano g.), kartu su savo kolegomis tapo pogromo auka – buvo žiauriai sumuštas.

Nuo 1612 metų iki 1623 m. B. Krosnevičius – Biržų reformatų bažnyčios ministras. Užnerio distrikte buvo privaloma pamokslus sakyti lietuviškai. Reiškia, Baltazaras Krosnevičius mokėjo lietuviškai. 1623 m. – ministras Vyžuonose. Biržuose gyvendamas 1620-1623 m. prižiūrėjo kunigaikščių Radvilų Biržų dvaro biblioteką. Žinoma, kad konfliktavo su Biržų reformatų gimnazijos rektoriumi Adomu Rasijumi dėl mokyklos reikalų.

1614-1617 metais dr. B. Krosnevičius buvo renkamas *Lietuvos Vienatos* partikuliarinių bei generalinių sinodų direktoriumi (*nuo dvasininku, nes tuo metu Sinodo darbui vadovavo 2 direktoriai: pasaulietis ir dvasininkas*). Yra žinoma, kad 1617 m. vizitavo Šiluvos reformatų mokyklą. 1622 m. sudarė Švobiškio reformatų klebonijos valdos inventoriaus aprašą.

1619 metais, po kun. Stanislovo Minvydo mirties (1517 m.), dr. B. Krosnevičius išrinktas Užnerio distrikto superintendantu.

Mirė Vilniuje 1624 metais.

Istoriniuose šaltiniuose yra žinių apie jo sūnų Matą, 1627 m. Radvilos remtą reformatų gimnazijos alumną, o 1636 m. studijavusį Gdansko gimnazijoje. 1643 metų Sinode kaip dalyvis pasirašė Vilniaus katechetas Motiejus Krasnoviecas, 1668 m. – jau Dubingių pamokslininkas.

Dr. B. Krosnevičius rašė įvairaus pobūdžio filosofinius ir teologinius darbus. Aktyviai polemizavo su arijonais ir kontreformacijos atstovais. Daugelis jo raštų nebuvo paskelbti, rankraščiai yra dingę arba iki šiol nesuieškoti. Galimas dalykas, kad tebėra nesurastas dar Heidelberge gyvenant sumanytas parašyti stambus veikalas, kritikaujantis sociniečių doktriną.

Lietuvos Vienatos sinodai 1624-1626 m. buvo nutarę surinkti ir išleisti dr. Baltazarą Krosnevičiaus raštus, ir tą darbą pavedė Adomui Rasijui. Kunigaikštis Kristupas II Radvila minėtam tikslui buvo skyręs lėšas, tačiau šis nutarimas liko neįgyvendintas.

Dr. B. Krosnevičius gilinosi į gnoseologijos ir logikos problemas, pasisakė prieš aklą autoritarizmą, už tiesos ieškojimą ir įrodinėjimą argumentais. Jo darbai pasižymi dideliu kruopštumu ir preciziškumu. Žavėjosi Aristotelio praktine filosofija, ypač stengėsi išpopuliarinti jo *Politiką*, nors pasitenkino tikslai lakoniškai sukonspektavęs šitą veikalą, nepateikęs jokių savo komentarų. Detalai ir kartu lakoniškai, su tiksliais nuorodomis į Aristotelio knygas, atpasakojamas Aristotelio *Politikos* turinys, t. y. pagrindinės tezės, problemos, įrodymai ir faktai. Įžangoje autorius nurodo, jog siekia supažindinti su šiuo Aristotelio veikalu kiek galima daugiau skaitytojų, tame tarpe ir tuos, kurie yra blogos nuomonės apie Antikos filosofą. Kreipimesi į skaitytoją apgailėstaujama, kad toks puikus veikalas, kaip Aristotelio *Politika*, kažkodėl yra ignoruojamas ir primirštas. Vėl pabrėžiamas nusistatymas jį reabilituoti ir išpopuliarinti. Įžangoje taip pat atsispindi etinės autoriaus pažiūros, priklausomybė nuo mecenatų malonės.

Gyvendamas Lietuvoje, dr. B. Krosnevičius aktyviai dalyvavo *Lietuvos Vienatos* reformatų Bažnyčios komisijose, nagrinėjusiose arijonų veikalus, buvo parengęs traktatą, nukreiptą prieš arijonus, prisidėjo prie Reformatų Bažnyčios liturginių tekstų (ypač katekizmo, giesmyno) redagavimo, vertimo darbų.

Yra išlikęs informatyvus dr. B. Krosnevičiaus epistolinis palikimas: 22 laišakai rašyti iš Biržų, Vilniaus ir Švobiškio patronui kunig. Kristupui II Radvilai 1614-1623 metais.

InfoRef_LT

Pasiremta:

<https://www.vle.lt/straipsnis/baltazaras-krosnevicius/>

Pasaulinė Reformatų Bendrija

2017 m. birželio mėn. eiliniame Lietuvos evangelikų reformatų Sinodo suvažiavime Biržuose V kanonu buvo priimtas sprendimas įstoti į Pasaulinę Reformatų Bendriją (PRB).

Pasaulinė Reformatų Bendrija (*World Reformed Fellowship – WRF*) susikūrė 2000 m. spalio 24 d., apsijungus Pasaulinei Reformatų Bažnyčių Bendrijai ir Tarptautinei Reformatų Bendrijai.

Pasaulinė Reformatų Bažnyčių Bendrija (*World Fellowship of Reformed Churches – WFRC*) 1994 m. buvo įkūrusios Presbiterionų Bažnyčia Amerikoje, Nacionalinė Presbiterionų Bažnyčia Meksikoje ir Brazilijos Presbiterionų Bažnyčia, taip pat Bažnyčios narės, daugiausia iš Lotynų Amerikos šalių ir Indijos, Rytų Afrikos ir Jungtinių Valstijų.

Tarptautinė Reformatų Bendrija (*International Reformed Fellowship – IRF*) taip pat buvo suformuota 1994 m. reformuotų Bažnyčių Indonezijoje, Taivane, Japonijoje ir visoje Azijoje.

Pasaulinė Reformatų Bendrija (PRB) yra tarptautinė institucija ir atstovauja Kalvino pasekėjų Bažnyčioms septyniasdešimt devyniose šalyse.

PRB siekia skelbti pasauliui *krikščionišką* tikėjimą evangelikų reformatų išpažinime kaip Viešpaties Suverenumo liudijimą, gelbstint savo žmones per Viešpatį Jėzų Kristų. Šie skirtingų kultūrų ir etninių grupių Viešpaties žmonės yra susivieniję Kristuje. Jie mano, kad Viešpats įgalina išreikšti Bažnyčios vienybę, siekiant bendradarbiavimo susitarimų taikingų ryšių dėka, nes turi tą pačią biblinę, evangelišką ir misionierišką viziją.

PRB yra asocijuota Pasaulinio Evangelikų Aljanso (*World Evangelical Alliance – WEA*) – didžiausios pasaulyje evangelikų organizacijos narė.

PRB doktrinos pagrindas yra:

Senasis ir Naujasis Testamentai, kaip autoritetingas Dievo įkvėptas Žodis be menkiausios klaidos visame kame, ką Šventasis Raštas skelbia;

remiasi istorinio Krikščioniškojo Tikėjimo pagrindais, patvirtindami šiuos Ankstyvosios Bažnyčios visuotinius Išpažinimus: Apaštalinį išpažinimą, Nikėjos išpažinimą ir Chalkedono tikėjimo išdėstymą;

taip pat kiekvienas PRB narys pripažįsta vieną iš šių istorinių Reformacijos krikščionių Tikėjimo išpažinimų: Prancūziškąjį hugenotų tikėjimo išpažinimą, Belgiškąjį tikėjimo išpažinimą, Heidelbergo Katekizmą, Trisdešimt devynis tikėjimo straipsnius, Antrąjį šveicariškąjį išpažinimą, Dorto sinodo kanonus, Vestminsterio tikėjimo išpažinimą, Londono 1689 m. tikėjimo išpažinimą, Savoijos Deklaraciją arba PRB (WRF) tikėjimo patvirtinimą.

PRB aukščiausias organas yra Generalinė Asamblėja, kuri turi būti sušaukta ne rečiau kaip vieną kartą per ketverius metus. Paskutinės tokios Generalinės Asamblėjos buvo sušauktos San Paule, Brazilija – 2015 m. kovo 23-27 dienomis ir Džakartoje, Indonezija – 2019 m. rugpjūčio 8-12 dienomis. Generalinės Asamblėjos metu visi PRB nariai balsuoja dėl pagrindinių organizacijos politikos klausimų ir išrenka PRB Direktorių Valdybą, taip pat aptariami viso pasaulio evangelikų reformatų Bažnyčioms svarbūs klausimai.

Eilinė Pasaulinės Reformatų Bendrijos Generalinė Asamblėja numatyta šiais metais, t. y. 2022 metų spalio 27-30 dienomis Orlando mieste, Florida (JAV). Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčiai turėtų atstovauti vienas delegatas.

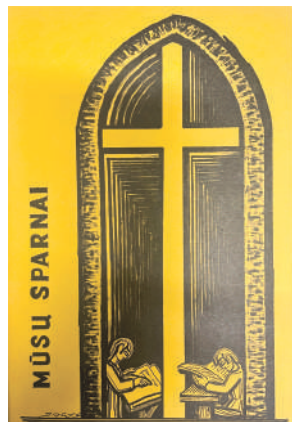
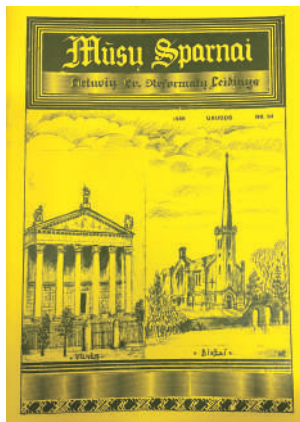
InfoRef_LT

Nuoroda į šaltinį:

<http://wrfnet.org/about/case-statement#affirmations>

Skaitmenizuojamas žurnalas *MŪSŲ SPARNAI*

Lituanistikos tyrimo ir studijų centras (Čikaga, JAV) suskaitmenino turimus lietuvių išėvių reformatų nuo 1951 iki 2003 metų leistus *Mūsų sparnų* numerius.

Centras, įkurtas 1981 metais, yra didžiausias lituanistikos akademinis archyvas ir knygų leidėjas už Lietuvos ribų, išlaikomas visuomenės aukomis ir Lietuvių Fondo.

Skaitmeninimą remia *Lietuvių fondas* ir sutuoktiniai dr. Lenius ir Sylvia Bendikai.

Susirasti norimą straipsnį ar autorių galima:

<https://www.spauda.org/musu-sparnai-laikrastic/>

Lietuvoje pilnus *Mūsų sparnų* komplektus turi Biržų *Sėlos* muziejus, Biržų Jurgio Bielinio viešoji biblioteka, Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka ir kt. Lietuvos reformatų parapijos taip pat turi beveik pilnus žurnalo komplektus, nes atsidarius *sienoms*, išėviai reformatai pasirūpino persiųsti *Mūsų sparnų* komplektus ar atskirus numerius tėvynėn. Lietuvoje juos platinio biržietis kraštotyrininkas Jonas Dagilis, vilnietis Jonas Jasiukėnas.

Išėvių lietuvių reformatų žurnalas *Mūsų sparnai* pradėtas leisti JAV, Čikagoje 1951 metais. Pirmas numeris datuojamas: 1951 metų birželio mėnuo. Žurnalo steigėjas ir pirmasis redaktorius buvo kun. Eugenijus Gerulis (Snarskis).

Įžanginiame pirmojo numerio straipsnyje redaktorius rašė: *Nete-kome Tėvynės, išsisklaidėme po platųjį pasaulį... Mums gresia išstipimas tarp svetimųjų. Ką daryti, kad išgelbėjus save bei mūsų jaunąją kartą? Atsakymas trumpas: rūpinkimės savąja religine ir tautine spauda.*

Pirmąjį numerį redagavo Eugenijus Gerulis ir Ona Tunkūnaitė (ištek. Budėjienė). Viršelį nupiešė dailininkas inžinierius kurt. Hermanas Pavilonis. Oficialus leidėjas: išėvijos lietuvių reformatų kolegija.

Gen. superintendentas kunigas prof. Povilas Jakubėnas pritarė parinktam žurnalo pavadinimui *Mūsų sparnai*. Gyvendamas Šveicarijoje, jis siuntinėjo daug medžiagos žurnalui: rašė pamokslus, atsiminimus apie Bažnyčios gyvenimą Lietuvoje, teologines išvalgas, istorinius asmenis.

Pirmasis ir antrasis numeriai buvo labai kuklūs: spausdinti skolinta rašomąja mašinėle, dauginoti rotatoriumi, tiražas nedidelis – 200 egz., bet tuo jau buvo parodyta, kad norima, jog žurnalas būtų įdomus visiems, tad straipsnių temų diapazonas platus. Buvo tikimasi, kad jo leidyba sustiprės, prisijungs daugiau bendradarbių ir bus leidžiamas jei ne kas mėnesį, tai bent keturis kartus per metus. Deja, net geriausiais laikais, kai buvo daug pajėgių korespondentų, žurnalas išėidavo tik du kartus per metus. Tiražas išaugo iki 2000 egz., o leidinio apimtis – beveik 100 puslapių.

Administratoriumi, sąžiningu finansų tvarkytoju ilgiausiai – net 28 metus (nuo 1959 Nr.10 iki 1987 Nr.63) – dirbo Jonas Palšis.

Siušdami savo darbų reprodukcijas, žurnalo leidyboje bendradarbiavo dailininkai ir skulptoriai: prof. A. Varnas, prof. V. K. Jonynas, Vyt. Ignas, kurt. Jokūbas Dagys, Vytautas Trečiokas ir kt. Bet daugiausiai pastangų, kad žurnalo net 63 numerių viršeliai būtų vis kitokie, įdėjo dailininkas kurt. H. Pavilonis, piešdamas pats ar užsakydamas kitiems dailininkams. Nuo 64-o buvo nutarta palengvinti leidybą ir pradėtas naudoti H. Pavilonio sukurto pirmojo viršelio supaprastintas piešinys, vaizduojantis abi svarbiausias Lietuvos reformatų bažnyčias – Vilniaus ir Biržų. Nuo 52 numerio paskutinį viršelio puslapį puošia Hugenotų kryžius.

Susirgus pirmajam redaktoriui E. Geruliui (Nr. 1 iki 8/9), vyriausią atsakomybę leisti *Mūsų sparnų* žurnalą perėmė kiti idealistai: nuo 1959 iki 1961 metų gruodžio mėn. – kurt. Halina Dilienė (Nr.10 ir 11/12), nuo 1963 iki 1967 metų – kun. Povilas Dilys (Nr.13-22), nuo 1967 iki 1980 metų – inžinierius kurt. Jokūbas Kregždė (Nr.23-48), nuo 1980 iki 1987 metų – mokytojas kurt. Petras Bružas (Nr.49-63), nuo 1989 iki 1999 metų – Mykolas Zablockas (Nr.64-80) ir jam 2000 metais mirus, paskutinius tris numerius parengė kurt. Hypatia Yčaitė Petkus.

Mirus H. Yčaitė Petkus, daugiau niekas išėivijoje nebesiėmė leisti lietuvių reformatų žurnalą *Mūsų sparnai*, kuris net 52 metus žadino ir palaikė lietuvių reformatų tikėjimą.

D. Gudliauskienė

kurt. Petras Bružas

dail. Adomas Varnas

kurt. Halina Dilienė

dail. Jokūbas Dagys

VELYKŲ DOVANA

Broliai, aiškinu jums Evangeliją, kurią jūs priėmėte ir kurioje stovite ir kuria esate išgelbėti... 1 Korint. 15: 3-11

Kun. diak. Rimo Mikalausko Pamokslas, paskelbtas per Velykų pamaldas lietuvių ev. reformatų bendruomenėje Čikagoje 1998 m. balandžio 12 d.

Gyvenime mums tenka gauti įvairių dovanų. Dovanos džiugina. Brangios yra tos dovanos, kuriomis galime naudotis ilgą laiką. Dažnai jos tampa mūsų gyvenimo dalele. Tai didžiausias džiaugsmas tam, kuris padovanojo tą dovaną. Kristaus prisikėlimas – dovana, kuria galime džiaugtis ir prasmingai gyventi visą gyvenimą. Džiaukimės ši Velykų sekmadienį – Viešpaties dovana Jo vaikams. Pažinojau berniuką. Kaimo vaiką. Jis lankė kaimo mokyklą. Vaikas nuo pirmos mokykloje apsilankymo dienos papuolė į būrį vaikų, kurie smagiai gainiojo futbolo kamuolį ir pamėgo šį žaidimą. Berniuką supo tokie pat draugai, kaip jis: pramušgalviai berniukai, įsimylėję futbolą. Po pamokų atėdavo fizinio lavinimo mokytojas, atsinešdavo odinį kamuolį ir rungtynės prasidedavo! Parėjęs namo, paruošęs pamokas, padėjęs tėvams prie ūkio darbų – laisva valandėlė – ir vėl į pievelę, vėl keletas vaikų, ir vėl gainioja tokį, tiesa prastą, plastikinį kamuolį, kietą, kurs blogai šokinėjo, skaudus ir mažas. Berniuko svajonė buvo – tikras kamuolys. Kartą tokį kamuolį jam padovanojo dėdė. Tai buvo džiaugsmo! Tikras odinis futbolo kamuolys! Tai bent dovana! O kaip vėliau vaikas elgėsi su kamuoliu? Kitą dieną? Savaitę? Kaip kamuolys atrodė po metų? Buvo jau gerokai nutrintas, kai kur praradęs spalvą. Ar tebebuvo toks pat blizgantis, kaip tą pačią dovanos dieną? Įvairiais gyvenimo momentais, įvairiose gyvenimo situacijose tokiems berniukais tenka būti mums, mieli krikščionys. Tokiems rašo apaštalas Paulius: *Broliai, aiškinu jums Evangeliją, kuria esate išgelbėti – jeigu laikotės žodžio kurį jums paskelbiau. Evangelija – dovana netikėta ir džiaugsminga. Kristus prisikėlė! Viešpats gyvas! Šią naujieną priėmė Korinto žmonės, ją priėmė Romos gyventojai, o vėliau – visa Europa. Ji pasiekė ir Lietuvą. Pasiekė ji ir Ameriką. Visam pasauliui ją išgirdo daug žmonių, daug ją priėmė ir joje tebestovi. Šia naujiena esame išgelbėti ir mes, – jei laikomės žodžio. Kitaip tikėjimas mūsų – tuščias. Kaip bažnyčioje, kaip tik per šventes. Apie kokį žodį kalba ap. Paulius? Apaštalas kalba apie Evangelijos žodį. Pradžioje buvo Žodis ir Žodis buvo pas Dievą, ir Dievas buvo Žodis (Jn 1,1) ir tas Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų; mes regėjome Jo šlovę – šlovę Tėvo viengimio, pilno malonės ir šlovės (Jn 1,14) Tas žodis – **Jėzus Kristus**. Esame išgelbėti, jeigu laikomės Kristaus. Jei naudojames Jo dovana. Juo pačiu. Jei gyvename Juo. Kristus gyvenimo dvasinis maistas. Be Kristaus galime tik egzistuoti.*

Pažvelkite, kaip gyveno tas berniukas su žaidimu – futbolu: varžybos, komandos žaidėjai, gera žaidimo technika, tak-

tika – viskuo jis gyveno, viską siurbia lyg siurblys ir pats kuria, improvizuoja, žaidžia, gyvena. Kiek jis daug žaidžia, tiek jis tampa patyrusiu futbolininku. Kiek mes, mieli krikščionys, gyvename su Kristumi, juo gyvename sėkmėj ar nesėkmėj, tiek tampame patyrusiais krikščionimis. Velykos – didelės dovanos naujai išgyvenama diena. Kokį Kristų mes šiandien savo išgyvenime atsinešame į mūsų garbingiausią vietą – Dievo surinkimą? Tokį, prie kurio nedrąsu prisiliesti? Ar artimą, mielą – jau gyvenimo verpetuose išbandytą draugą? Kristus – mūsų Išgelbėtojas. Viešpats. Valdovas. Dievas. Gyvenimas be Kristaus – gyvenimas be Dievo. Kristus nesilaikė įsikibęs savo didybės, bet tapo tokiu pat, kaip mes. Tapo mūsų draugu. *Jau nebevadinsiu jūsų tarnais, nes tarnas nežino, ką veikia jo šeimininkas. Visą paskelbiau, ką iš savo Tėvo girdėjau (Jn 15,15).* Jei jis pasirinko mus draugais, tai ta draugystė tapo mums šventu pašaukimu. *Ne jūs mane pasirinkote, bet aš jus išsirinkau ir paskyriau, kad eitumėte, duotumėte vaisių ir jūsų vaisiai išliktų (Jn 15: 16a).* Kristaus draugystė – malonė mums čia susirinkusiems skelbiama šiandien. Ta malonė esame išgelbėti, jei laikomės įsikibę į Kristų. Laikomės to, ką gavome dovanai: tai ką gavo pats apaštalas Paulius – pirmiausia rašytą Dievo Žodį: *Kristus numirė už mūsų nuodėmes ir buvo palaidotas, prisikėlė trečiąją dieną.* Mes taip pat žinome tai iš Raštų. Bet rašytu žodžiu Kristaus skelbimas nesibaigia. Kristus pasirodo liudininkams, kurie jį pažįsta nebe iš Raštų, bet iš savo patyrimo, iš savo bendravimo su Juo! Pradžioje Petras, po to visi dvylika. O dar vėliau visa didžiulė minia – visas surinkimas. Jėzus pasirodė ir savo vaikystės liudininkui su kuriuo, tikriausiai, augo ir kurio nebuvo priimtas – Marijos ir Juozapo sūnui Jokūbui, vėliau ir visiems apaštalams. Vėliausiai, *kaip nelaiku gimusiam* pasirodė Kristus Pauliui. Visiems, kuriems Kristus pasirodė, kurie pergyveno susitikimą su prisikėlusiu Kristumi, buvo duota pasiuntinybė – liudyti gyvąjį Viešpatį. Būti iš Dievo malonės tuo, kuo esame, būti Jo liudininkais. Liudyti Kristų – dirbuotis savo vietoje, į kurią tapome pašauktais. Tam, kad neštume tikėjimo vaisių, kaip padėkos dovaną. Kaip Senojo Testamento auką ant aukuro, aukojant Viešpaties garbei mūsų nuveiktus darbus. Kad ne aš tai darau, bet manyje gyvenantis Kristus. Kiek padėkos vaisių užaugo per jūsų tarnavimo laiką? Yra tokių vaisių, kurių neįmanoma pamatyti akimis ir yra tokių, kuriems pamatyti neužtenka mūsų gyvenimo perspektyvos. Bet vien tai, kad šiandien Čikagoje yra skelbiamas Dievo Žodis ir dar lietuviškai, ar tai nėra Dievo malonės, prisikėlusio Kristaus, liudijimas jūsų vaikams? O kas suskaičiuos jūsų pastangas ir laiką paaukotą rūpinantis, kad Dievo Žodis lietuviškai būtų skelbiamas ne tik Amerikoje, bet ir tėvynėje Lietuvoje? Šiandien mes, mieli krikščionys, su savimi atsinešėm Dievo dovaną į Jo surinkimą. Stovime su savo dovana prieš Jį, kaip tie vaikai su futbolo kamuoliais. Tam berniukui, kuris taip ir neišdrįso pažaisti ir pasidžiaugti su savo draugais tuo kamuoliu, jis sako: *Nebijok, eik, žaisk ir dalinkis. Džiaukis savo dovana, pasidalink savo džiaugsmu su kitais ir auk, tobulėk!* O berniukui su sudėvėtu kamuoliu sako: *Štai tau naujas kamuolys! Žaisk ir džiaukis!* Gyvenk ir džiaukis, – sako Kristus, – *Aš prisikėliau. Aš esu vėl su tavimi. Jei kas nutiks, nebijok!* Viešpats mums davė vėl po naują viltį, kad galime būti tuo, kuo esame ir kad Jo malonė neliktų mums tuščia.

Galime su džiaugsmu skelbti tuščią kapą, prisikėlusį Viešpatį ir nešti Jam tikėjimo padėkos vaisius per visus metus. Amen

Kun. R. Mikalauskas, 1999 metai, balandžio mėn.

Perspausdinta iš lietuvių išeivių reformatų žurnalo „Mūsų sparnai“ Nr. 80, 1999 metų

MOTERŲ SUKURTOS GIESMĖS

Atplaukia laivas pilnas – tradicinis adventinis susitikimas giesmės bendrystėje Vilniaus evangelikų liuteronų bažnyčioje, rengiamas nuo 2016 metų.

2021-aisiais jame skambėjo *moterų sukurtos giesmės*, mylimos ir giedamos Liuteronų bažnyčioje.

Šį kartą pasidomėjome vien giesmių tekstų autorėmis (o juk yra ir vertėjos, kompozitorės bei kt.). Vienos jų – liuteronės, kitos – ne, bet jų giesmės prigijusios, įaugusios į liuteronų ir reformatų bažnyčių liturginį ir kasdienį tikinčiųjų gyvenimą.

Kas šias giesmes vienija tarpusavyje ir su mumis? Kristus.

LIG ŠIOLEI DIEVAS IR MANE

Bis hierher hat mich Gott gebracht

Liuteronų Krikščioniškos giesmės (2007)

Nr. 274, *reformatų Giesmyne (1942)* Nr. 271

T.: Aemilie Juliane ir Ludaemilie Elisabeth,
Schwarzburg-Rudolstadt grafiėnės, 1699

V.: Fridrichas Kuršaitis (1806–884)

M.: Peter Sohren, 1668; Halle, 1704

Aemilie ir Ludaemilie

Vyskupas Jonas Kalvanas vyresn. senojoje *Giesmių ir maldų knygelėje* (1988) prie šios giesmės kaip įvadinius žodžius yra įrašęs šią Šventojo Rašto eilutę: *Kas aš, Viešpatie DIEVE, ir kas mano namai, kad Tu mane taip toli atvedei? (2 Sam 7,18)*. Kas gi sukūrė šią giesmę? Jos autorystė priskiriama dviem pusseserėms, gyvenusioms XVII amžiuje.

Fone – visą gyvenimą persmelkęs 30-ies metų karas, nuo kurio bėgdami vyresniosios, **Aemilie Juliane Schwarzburg-Rudolstadt grafiėnės (1637–1706)**, tėvai glaudėsi giminaičių pilyje. Ten Aemilie, apsupta giminingų sielų, ugdėsi ir kūrė giesmes. Tai – produktyviausia poetė, liuteronė, vokietė, sukūrusi apie 600 giesmių. Kelias jų randame ir mūsų evangelikų giesmynuose, jas ir giedame nuo XVII amžiaus. Giesmės bendraautorė – pusseserė **Ludaemilie Elisabeth Schwarzburg-Rudolstadt grafiėnė (1640–1672)**, keleriais metais jaunesnė. Tai jos tėvai, mirus Aemilie tėvams, priglaudė mergaitę, kai jai tebuvo vos 4–5 metų. Abi jas dr. Ahasverus Fritsch'as (jo giesmę taip pat turime giesmyne) mokė lotynų kalbos, teologijos bei kitų mokslų. Gyvendamos pilyje, pusseserės kūrė giesmes – vienas su mintimi išleisti giesmynuose, kaip kad vyresnioji Aemilie, kuri sulaukė gražaus amžiaus, buvo ištekėjusi. Kitas – labiau skirtas savo dvasiniam gyvenimui, pastiprinimui, kaip kad Ludaemilie, kuri iš šio pasaulio iškeliavo būdama vos 32-ųjų metų. Bet ir jos giesmės, redaguotos vyresniųjų, įtrauktos į mūsų giesmynus. Giesmės, kurios išreiškia Bažnyčios išpažinimą ir skelbimą bei tinka kiekvieno krikščionio dvasiniam gyvenimui: padėkai, garbinimui, prašymui, maldavimui, atsiprašymui

SŪNUS TIKRASIS DIEVO

Herr Christ, der einig Gotts Sohn
Liuteronų Krikščioniškos giesmės
 (2007) Nr. 58
 T.: Elisabeth Cruciger, 1524
 M.: XV a.; Erfurt, 1524

Tai Kalėdų laiko giesmė, sukurta pačios pirmosios liuteronės poetės **Elisabeth'ės Cruciger (1500–1535)**.

Ji buvo Martyno Liuterio bičiulė. Buvusi vienuolė, apie dvidešimt dvejų metų amžiaus tapusi liuteronė. Jos giesmė, šalia kitų 25-ių, sukurtų vyrų (18 iš jų – Liuterio, likusios – kitų autorių) buvo įtraukta į antrąjį liuteronų giesmyną, o po to – ir į visus kitus, iki pat mūsų dienų. Elisabeth'ės Cruciger patirtis – viduramžių moters, viduramžių tikinčiosios. Ją formavo to laiko Bažnyčios mokymas, pasaulio pajautimas ir, galbūt, tam tikri mistiniai išgyvenimai. Ji mirė jauna – 35 metų amžiaus. Buvo ištekėjusi, su vyru susilaukė dvejų vaikų. Sūnus vėliau pakeitė teologą Pilypą Melanchtoną universitete. Elisabeth'ę Cruciger, kaip ir kitus Liuterio bičiulius, amžininkus, atpažįstame Luko Kranacho paveiksluose, vienas jų – *Jėzus laimina vaikelius*. Elisabeth Cruciger gieda apie Dievo Sūnų – Jėzų Kristų. Šioje giesmėje garbinama visa Švenčiausioji Trejybė – Tėvas, Sūnus ir Šventoji Dvasia. Tikra Liuteroniška giesmė.

KARTĄ DOVYDO MIESTE BETLIEJUJ

Once in Royal David's City
Giesmių rinkinys Yra Mergelė man brangi
 (2021) Nr. 4
 T.: Cecil Frances Alexander, 1848
 V.: Vilma Sabutienė, 2017
 M.: Henry John Gauntlett, 1849

Giesmės kyla iš įvairių inspiracijų (išgirstas žodis, sutiktas žmogus, patirtas išgyvenimas), bet į Bažnyčios giesmyną patenka ne visos. Svarbu, kad būtų aiškus išpažinimas – net jei tos giesmės skirtos vaikams. Tiesą sakant, jei jos skirtos vaikams, kad negiedotų *bet ko*, kaip pasakytų XIX a. kūrėja **Cecil'ė Frances Alexander (1818–1895)**, anglikonų arkivyskupo, taip pat poeto, žmona. Ji sukūrė daugybę giesmių po to, kai, galima sakyti, pasibaisėjo, kokias paikystes (jos žodžiais) gieda tikinčiųjų vaikai. Ji buvo įsitikinusi, kad vaikiškos ir visos kitos giesmės turi remtis Dievo Žodžiu. Viena žymiausių jos giesmių – *Kartą Dovydo mieste Betliejūj*, anglikonų giesmė, giedama visame pasaulyje.

VIEŠPATIE, TAU ARČIAU

Nearer, My God, to Thee

Liuteronų *Krikščioniškos giesmės* (2007) Nr. 306,
reformatų Giesmyne (1942) Nr. 299

T.: *Sarah Flower Adams*, 1841

M.: *Lowell Mason*, 1845

Šią giesmę laiko sava, krikščioniška visų konfesijų tikintieji. Tačiau šią giesmę sukūrė unitarionė (*unitarai nepripažįsta Švč. Trejybės, tiki tik į vieną Dievą*) poetė **Sarah Flower Adams (1805-1848)**. Ji gyveno XIX a. Anglijoje veiklių, žymių žmonių šeimoje, giminėje. Anksti neteko mamos, buvo auginta ir ugdyta tėvo ir labai artima su savo seserimi, kuri pirmoji ir pritaikė melodiją jos sukurtai giesmei *Viešpatie, Tau arčiau*. Pas mus giedama kita gaida – mūsų bažnyčiose įprasta *Bethany* melodija.

Giesmė yra sukurta pagal Šventojo Rašto pasakojimą apie Jokūbo sapną, kurime jis regi laiptus bei jais kylančius ir nusileidžiančius angelus (*Pr 28,11–12*). Atrodytų, lyg ir mes patys turėtume lipti jais (šioje giesmėje neminimas Jėzaus vardas). Bet Liuteris moko, kad tie laiptai, tos kopėčios ar pakopos yra Kryžius; ne mes kopiname aukštyn, į Dangų, bet Dievas Kryžiuje nusileidžia iki mūsų. Štai tokioje dvasioje, tokiam išpažinime mes giedame ir mylime giesmę *Viešpatie, Tau arčiau* (reformatų – Tavo artybės vis ilgis širdis).

JĖZUS MANO MIELASIS

Jesus, meine Zuversicht

Liuteronų *Krikščioniškos giesmės*
(2007) Nr. 95

T.: *Princesė Luise Henriette*, 1653

V.: *Pilypas Ruigys* (1657 – 1749)

M.: *Johann Crüger* (?). Berlin, 1653

Daugeliui protestantų pažįstama giesmė. Ją sukūrė *reformatė princesė Luise Henriette (1627-1667)*, gimusi Olandijoje, Brandenburgo kurfiursto Frydricho Viljamo žmona, patyrusi 30-ies metų karą. Mirė 40-ies metų. Buvo ištikima vyro draugė, partnerė, patarėja, visur jį lydėjusi, tad jų keturi išgyvenę vaikai gimė skirtinguose miestuose. Pirmasis iš šešių pagimdytų vaikų mirė vos metukų. Antrojo vaikelio princesė susilaukė po kelerių metų. Tuomet, kaip padėkos Dievui ženklą, įsteigė našlaičių namus, kuriuose ypač didelis dėmesys buvo skirtas vaikų ugdymui, o vėliau – jaunuolių įdarbinimui. Jos jauniausias sūnus Brandenburgo markgrafas Liudvikas (1666-1687) buvo vedęs kunigaikštę Liudviką Karoliną Radvilaitę. Luise Henriette priklausė evangelikų reformatų Bažnyčiai, bet labai troško vienybės su liuteronais. Ypač per giedamas ir kuriamas giesmes. Ši giesmė – viena jų.

JĖZAU, TU MANE LAIKYK

Jesus Keep Me Near the Cross

Giesmynas Evangelijos giesmės (1938) Nr. 15

T.: **Fanny Crosby**, 1869

M.: **William H. Doane**, 1869

Sakoma, kad neretai po ankstesniais laikais naudojamu trumpiniu *Anon* (nežinomas autorius) slepiasi moteris. Bet nebūtinai. *Anon* arba slapyvardžiais pasirašyti mėgo ir moterys, ir vyrai, buvę labai produktyvūs, bet norintys išlikti kuklūs, kad per dažnai neminėti savojo vardo. Viena tokia – kūrėja moteris **Fanny Crosby (1820-1915)**, kažin, ar buvo pranokta. Manoma, kad ji sukūrė apie... 9 tūkstančius giesmių, kurios yra vienos populiariausių ir giedamos įvairiose krikščioniškose konfesijose.

Vaikystėje dėl nekompetentingo gydytojo, kuris paskyrė ne tuos vaistus, ne tą gydymą, mergaitė apako. Paaugusi Fanny pateko į Niujorko aklųjų institutą Manhetene, kur praleido 23-is metus. Mintinai deklamavo Penkiaknygę, Evangelijas, Patarles, Saliamono giesmę, daugybę psalmių, pati ėmė rašyti eiles, grojo arfa, fortepijonu. Sunku ir suvokti krikščionės, tikinčiosios, uolios, džiaugsmingos Fanny Crosby gyvybingumą, o ir talentų tiek, kad sudėtinga visus išvardyti. Viena jos giesmių – *Jėzau, Tu mane laikyk vis arti Kryžiaus*, parašyta ekspromptu, paprašius vargonininkui W.H. Doane sukurti žodžius jo parašytai melodijai.

Atrodo, visą gyvenimą galėtum graužtis ir nekęsti tave sužalojusio gydytojo, o Fanny sakė – jei tik jį sutikčiau, tai nesiliaučiau dėkojusi, juk giedu ir giedu Dievui! Giedodami giesmę *O prie Kryžiaus ten mane Meilė suieškojo*, įgauname autorės tvirtumo, kuris, kad ir kokia stipri būtų šios neįtikėtinos moters prigimtis, remiasi ne savimi, o Kristaus meile.

AŠ SKAITYTI NEPALIAUJU

Immer muss ich wieder lesen

Liuteronų Krikščioniškos giesmės (2007) Nr. 191

T.: **Luise Hensel**, 1829

V.: **Jonas Kalvanas (1914–1995)**

M.: *liaudies, užrašė Mikelis Genys. Tilžė, 1894*

Luise Hensel (1798 – 1876) giesmė *Aš skaityti nepaliauju knygos tos* – Biblijos. Galvotume, čia tai tikrai liuteroniška giesmė. Teisingai. Bet, pasirodo, ją sukūrė liuteronų kunigo dukra, tapusi katalike. Keturiolikos metų confirmuota liuteronų bažnyčioje, virš dvidešimties jau buvo Romos katalikė. Luise Hensel yra sukūrusi ir kitą labai žymią giesmę *Aš pavargęs vakare*, tapusią lopšine, klasikiniu lopšinės pavyzdžiu. Mes nepaliaujame giedoti tą giesmę, kaip ir skaityti Biblijos.

O, TU MANO SIELOS MEILE

O du Liebe meiner Liebe

Liuteronų Krikščioniškos giesmės (2007)

Nr. 353, *reformatų Giesmyne* (1942) Nr. 50

T.: *Elisabeth von Senitz*, 1697

M.: *Johannes Thommen*, 1745

Tikinčios sielos giesmė savo Sužadėtiniui – Jėzui. Mistinės vestuvės Danguje, kurių mes visi ilgimės.

Elisabeth'ė von Senitz – XVII a. Silezijoje gyvenusi poetė. Kilminga moteris, viena iš nedaugelio tokių – literatūros draugijos narė. Tos poetų draugijos nariai pasirinkdavo sau vardus – gėlių pavadinimus. Elisabeth'ė von Senitz buvo pavadinusi *Jesmine* (liet. *Jazminas*): *Jesus–Minne*. Jėzaus vardas + sen. vok. *Minne* – meilė. Nudžiugau sužinojusi, nes mano Močiutės vardas buvo Mina. Ne itin įprastas vardas. Galvodavau, domėjausi kokia šio vardo kilmė, reikšmė, gal tai – vardo trumpinys? O vis tik, gal jis reiškia *Meilė! Jėzus – mano sielos meilė* galėtų būti kiekvieno iš mūsų giesmė, laukiant antrojo Kristaus atėjimo. Laukiant vestuvių Danguje.

TAIGI IMK MANO RANKĄ

So nimm denn meine Hände *Liuteronų*

Krikščioniškos giesmės (2007) Nr. 321,

reformatų Giesmyne (1942) Nr. 275

T.: *Julie Katharina Hausmann*, 1862

M.: *Friedrich Silcher*, 1842

Tai viena žymiausių evangelikų liuteronų ir reformatų giesmių. Lietuvoje ji labiausiai asocijuojasi su konfirmacija, santuoka, o taip pat giedama išsiskiriant, atsisveikinant. Vokietijoje tai labiau laidotuvių giesmė.

Ją sukūrė XIX a. gyvenusi **Julie Katharina Hausmann** (1826 – 1901), vokietė, gimusi Rygoje, gyvenusi įvairiuose miestuose, šalyse. Mirė Estijoje atosogaudama. Sakoma, kad žymiausių savo giesmę *Taigi imk mano ranką* (reformatų giesmyne *Už rankų imk meilingai*) ji sukūrė po apsilankymo Afrikoje, kur tikėjosi susitikti su savo sužadėtiniu, bet jis staiga, netikėtai mirė. Taip gimė ši giesmė.

Teologė Vilma Sabutienė

Šių ir dar kitų giesmių, įgiedotų Vilniaus ev. liuteronų parapijos ansamblio *Adoremus*, vad. *Renata Kreimerė*, galima paklausyti www.kasdienybe.lt, *Moterų sukurtos giesmės arba*

<https://www.youtube.com/watch?v=dfn74m6lJ>

Giesmių kūrėja Dora Rappard

Dora Rappard 1912

Moterys buvo ne tik giesmių tekstų kūrėjos – poetės, bet taip pat kūrė ir melodijas, ir ne tik savo tekstams, bet ir pagal kitų poetų sakralines eiles. Viena tokia buvo Dora Rappard (1842-1923), šveicarų misionierė, giesmių (himnų) kūrėja.

Lietuvos evangelikų liuteronų ir reformatų bažnyčiose giedamos jos sukurtos giesmės: *Dar vietos daug, dar nepilni namai* (liuteronų Nr. 207, reformatų Nr. 167) pagal Ernsto Gotliebo Woltersdorfo žodžius ir *Štai čia širdis* (liuteronų Nr. 307, reformatų Nr. 306) Ehrenfriedo Liebicho eilėms.

Reformatų Giesmyne dar yra ir trečia pagal Doros Rappard melodiją parašyta giesmė Nr. 371 *Vaikeli, eik!*

Sophie Rosine Dorothea (Dora) Gobat gimė 1842 m. rugsėjo 1 d. Sent Džiulianse, Maltoje. Jos tėvas šveicaras Samuelis Gobatas (1799–1879) buvo Prūsijos karaliaus Frederiko Vilhelmo IV ir Jungtinės Karalystės karalienės Viktorijos paskirtas anglikonų vyskupu Jeruzalėje. Dora užaugo Jeruzalėje, vadovavo ten mergaičių mokyklai.

1867 metais Dora ištekėjo už Karlo Heinricho Rappardo (1837–1909) ir su juo persikėlė į Aleksandriją, po to – į Kairą. Nuo 1868 m. jie gyveno Sent Krišonoje netoli Bazelio, Šveicarijoje. Susilaukė dviejų vaikų Simono ir Teodoros Mari. Dora Rappard padėjo savo vyrui dėstyti Sent Krišonos Biblijos mokykloje. Ši Sent Krišonos evangelikų mokykla buvo skirta ruošti misionierius vidaus ir užsienio misijoms. Nuo 1871 metų D. Rappard buvo paskirta administracijos direktore. Dėl savo dvasinės tarnystės, patarimų, pagalbos ją pradėjo vadinti net *Sent Krišonos motina*.

Dora Rappard mirė 1923 m. spalio 10 d. ir palaidota ten, kur tarnavo, kūrė – Bettingeno Sent Krišonoje, netoli Bazelio, Šveicarijoje.

Dalija Gudliauskienė

Prisimename išėjusį Amžinybėn

*Gražiai palaidotas draugy, Jau kūnu aš saldžiai miegu;
Bet kūnui gulint ten kape, Jau siela džiaugias pas tave,
Kurią, o, Jėzau Kristau, tu Atvadavai šventu krauju.*

359 giesmė, Evangelikų Giesmynas, 1942.

TADAS JOKŪBAS PAVINKŠNIS

1937 09 26 – 2021 06 20

Susirinkę į 2021 metų Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios Sinodą Biržuose, sinodalai išgirdo liūdną žinią – po sunkios, ilgos, varginančios ligos Viešpats pas save pašaukė Šiaulių reformatų prapijos valdybos buvusį pirmininką, ilgametį Sinodo delegatą Tadą Jokūbą Pavinkšnij.

Pavinkšnis Tadas Jokūbas gimė 1937 09 26 Biržų apskrities Kalno kaime, stambių ūkininkų reformatų Petro ir Alvynos (merg. Šernaitė) Pavinkšnių šeimoje trečiu vaiku. Tadas turėjo keturias seseris: Danutę, Marytę, Aldoną, Ireną ir tris brolius: Stasį, Juozą, Joną.

1944 m. Tadas pradėjo lankyti pradžios mokyklą Bėčiūnuose, ją uždarius – Margeniškyje, o nuo šeštos klasės iki devintos mokėsi N. Radviliškyje. Po devynių klasių įstojo mokytis į Žiemelio mechanizacijos mokyklą ir 1957 metais ją baigęs įgijo mechanizatoriaus specialybę.

Mokslas sekėsi gerai, buvo labai aktyvus, mėgo groti gitara, sportuoti, ypač slidinėti. Galėdavo nusileisti net nuo N. Radviliškio reformatų bažnyčios kalno link Apaščios ir Nemunėlio upių santakos.

1954 metais Tadas ir sesė Marytė buvo konfirmuoti motinos dėdės – kunigo Adomo Šerno N. Radviliškio reformatų bažnyčioje.

Po mokyklos baigimo 1958 metais buvo paimtas tarnauti į sovietinę armiją, pradžioje – Pskovo srityje, kur išlaikė aviatoriaus-radisto kursus ir buvo pasiūstas į tarnybą Vokietijos DR.

Grįžęs į Lietuvą, įsidarbino Šiaulių televizorių gamykloje, vėliau perėjo dirbti į Šiaulių *Nuklono* gamyklą. Atkūrus Lietuvai Nepriklausomybę, įsidarbino Šiaulių viešbutyje santechniku - elektriku.

1965 metais Tadas Pavinkšnis vedė liuteronę Renatą Lechauskaitę, su ja susilaukė dukters Editos. 1997 metais žmonai mirus, naujos šeimos nesukūrė.

Prasidėjus Atgimimui, T. Pavinkšnis aktyviai įsijungė į Šiaulių reformatų parapijos gyvenimą.

Buvo renkamas valdybos pirmininku (2001–2013), kaip parapijos delegatas dalyvaudavo Lietuvos evangelikų reformatų Sinoduose, atsakingai atlikdavo patikėtas pareigas, buvo linksmas, kultūringai bendraujantis, mėgstamas parapijiečių bei giminių.

Susirgus senatvine demencija, Tadui dažnai reikėdavo pagalbos. Jį globojo, lankė, padėjo tvarkytis šiaulietis pusbrolis Romualdas Prascevičius, dukra Edita, gyvenanti Papilėje, sūnėnas Andrius su žmona Kristina.

Mirė Tadas Jokūbas Pavinkšnis 2021 metų birželio 20 dieną. Palaidotas Alkiškių liuteronų kapinėse, Akmenės r., šalia žmonos Renatos, laidotuvėse Dievo Žodžiu patarnavo Biržų ev. reformatų parapijos klebonas kun. Rimas Mikalauskas.

InfoRef_LT

Prieš šešerius metus sausio 23 d. VIEŠPATS Amžinybėn pasišaukė „Vilniaus reformatų žinių“ bendradarbę, puikų žmogų, mylimą sesę DANUTĘ GRINIŪTĘ-KAVALIAUSKIENĘ. Metai bėga, o skausmas lieka, Ją primena šviesus liūdesys....

Mūsų Danutei...

*Žodžiai ne viską gali, pasako –
Daug kas tarpeliuose lieka.*

Paliekam...

*Žodžiais nubarstom ilgesio Taką,
Neužmirštuolių žiedais – tą sniegą,
Kad vėl sugrįžtų vaizdai ir mintys –
Vieni iš vakar, kiti iš tolių,
Įveikę Laiką, net pačią mirtį,
Taku gėlėtu. Širdin.*

Namolio...

*Tą Jos Gerumą primena sniegas –
Ak, kiek Jo daug! Ir beprotiškai tyras!
Meilę Jos primena Amžinas Žiedas –
Neužmirštuolėm Jis žemėje žydi.
Nebyra...*

Genovaitė Mikalajūnienė 2022-01-23

IN MEMORIAM

*Panevėžio apskrities policijos vadas,
LERB kuratorius*

Martynas Kregždė

Šiais metais sukanka 150 metų, kai Medeikiuose, Biržų r., gimė (1872-10-14) Nepriklausomos Lietuvos Panevėžio miesto ir apskrities policijos viršininkas, ištikimas lietuvių tautos sūnus, reformatas, Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios kuratorius Martynas Kregždė.

Mirė 1928 m. kovo 13 d. Panevėžyje.

Martynas Kregždė

Būsimasis Panevėžio apskrities policijos vadas (viršininkas) Kregždė Martynas, Petro sūnus, gimė 1872 m. spalio 14 d. Biržų apskrities Medeikių kaime reformatų ūkininkų šeimoje. Baigęs pradžios mokyklą, 1899 metais išvyko į Panevėžio miestą. Ten pradėjo tarnauti rusų carinės valdžios Panevėžio apskrities *ispravniko* – policijos viršininko įstaigoje. Iš pradžių žemesnėse pareigose. Kai ten dirbdamas išlaikė IV klasės baigimo egzaminus Ukmergės gimnazijoje, buvo paskirtas raštinės vedėju. Šiose pareigose Jis išdirbo iki 1915 metų. Už pavyzdingą tarnybą caro valdžios buvo apdovanotas Stanislovo III-ojo laipsnio ordinu. Būdamas tikras lietuvis, Jis kiek galėjo padėjo tautiečiams. *Nekrologe* superintendantas kun. Povilas Jakubėnas rašė, kad *Jis mokėjo ne tik tinkamai tarnauti savo viršininkams – rusų carinės valdžios atstovams, bet ir neapleisdavo savų brolių lietuvių: nė vieno neatstumdavo, kiekvienam patarnaudavo patarimu ir darbu, kuo mokėjo ir galėjo.*

1915 metais M. Kregždė buvo evakuotas į Rusijos gilumą – Kostromos miestą, ir ten buvo mobilizuotas į carinę kariuomenę. Iki 1918 metų tarnavo rusų armijoje. Po sovietų perversmo, buvo priverstas tarnauti sovietų valdžios įstaigose. Bolševikų valdžia Jo neskriaudė, vertino M. Kregždės sąžiningumą, darbštumą, siūlė pasilikti. Tačiau Kregždė, kai tik atsirado galimybė, 1921 metais grįžo į Tėvynę, vėl apsigyveno Panevėžyje. Tų pačių metų gruodžio mėn. įstojo tarnauti Panevėžio apskrities intendatūroje. Ten pradirbo iki 1923 metų gegužės mėn. – kol buvo pakviestas apskrities viršininko įstaigon naujokų ėmimo komisijos raštvedžiu. Po vienuolikos mėn. - 1924 m. balandžio 15 d. - buvo paskirtas Panevėžio miesto ir apskrities policijos vadu (viršininku) ir juo išbuvo iki mirties. Nesukūręs šeimos, pilnai atsidavė darbui. Jo uolumas, begalinis darbštumas buvo labai vertinamas visų darbdavių. Ateidavo į darbą pirma visų, išeidavo – paskutinis, dažnai pasilikdavo padirbėti vakarais. Ypač teko stengtis gerai atlikti pareigas carinės Rusijos laikais, nes lietuviui išsilaikyti tokiose aukštose pareigose buvo nelengva.

Būdamas evangeliku reformatu, dalyvaudavo kasmetiniuose LERB Sinoduose, 1925 metais buvo išrinktas kuratoriumi. Kun. P. Jakubėnas *Nekrologe* rašė: *Lietuvos ev. Reformatų Sinodas neteko velionio asmenyje*

vieno veikliausių kuratorių; Jis buvo vienas tų, kurs su didele ištikimybe ir pasišventimu tarnavo Sinodui ir rūpinosi jo reikalais Panevėžio apylinkėje; jautria širdimi atsiliepdavo į visus savo Bažnyčios reikalus ir gausiai aukojo jos palaikymui. Apie Jį spietėsi visi Panevėžio reformatai. Prieš įvykstant pamaldoms Panevėžyje, stengėsi visiems pranešti, o jei kas neatvykdavo – nuliūdavo. Velionis niekur ir niekuomet nesislėpė esąs protestantas, bet aukštai iškėlęs nešė Evangelijos vėliavą.<...> Tegul Velionio kilnus, gražus ir šviesus paveikslas šviečia mums kaip skaitus pavyzdys, sekime Jį!

Mirė Martynas Kregždė 1928 m. kovo 13 d. Panevėžyje, darbo vietoje, nuo širdies infarkto. Tą dieną iš ryto Jis lankėsi pas gydytoją, kuris liepė eiti namo ilsėtis, bet Velionis, būdamas skrupulingai pareigingas, atėjo dar į darbą pasirašyti neatidėliotųjų dokumentų. Šiuos dokumentus po Jo mirties gavę pavaldiniai vos pažino pasikeitusį Jo parašą.

Panevėžiečiai, pagerbdami savo Policijos viršininką, kovo 15 d. gausiai susirinko Jo palydėti iš Liuteronų bažnyčios Biržų link. Laidotuvių eiseną per Panevėžio miestą vedė reformatų bažnyčios superintendantas

Laidotuvių eiseną per Panevėžį (Nuotraukos iš Sėlos muziejaus archyvo)

Martyno Kregždės kapas

kun. Povilas Jakubėnas, grojo karinis pulko orkestras. Prie miesto ribos buvo sakomos gedulingos atsisveikinimo kalbos. Martynas Kregždė buvo palaidotas gimtinėje – Biržų r. Pelaniškių reformatų kapinėse.

Nekrologe superintendantas kun. Povilas Jakubėnas rašė, jog *laidotuvės sutraukė visus Panevėžio gyventojų sluoksnius, neišskiriant ir aukštųjų valdininkų, kurie išlydėjo velionį iš Panevėžio. Tai buvo padėkos ir pagarbos išraiška, kurią Jis buvo įgijęs per ilgus darbavimosi metus Panevėžio mieste<...> Beširdė giltinė nuskynė šio gyvenimo gėlę, kuomet ji buvo jau visai išsivysčiusi ir kuomet tas gyvenimas galėjo būti dar taip naudingas valstybės ir visuomenės darbui.*

*Parengta pagal:
Mūsų žodis, 1928 m. Nr.1
Policija, 1928 Nr.3 (43)*

2021 metų Kultūros ministerijos premijos

2021 metų pabaigoje Kultūros ministerija įteikė premijas labiausiai įvairiose srityse nusipelnusiems kultūros ir meno darbuotojams, kūrėjams.

Premija už muziejininkystės darbus buvo apdovanotas **Kėdainių krašto muziejaus direktorius Rimantas Žirgulis**. Jo iniciatyva Kėdainių krašto muziejuje atnaujintos ir šiuolaikinės visuomenės poreikiams pritaikytos ekspozicijos, o per pandemiją R. Žirgulis rado būdų, kaip virtualioje erdvėje kuo originaliau atskleisti Kėdainių krašto istoriją ir su ja supažindinti visuomenę. Gruodžio 21 d. Kėdainių rotušėje buvo pagerbtas R. Žirgulis, meras V. Tamulis įteikė Jam garbės raštą.

Martyno Mažvydo premija už nuopelnus Lietuvos valstybės kalbai, raštijos istorijai ir knygos menui apdovanota Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto Baltijos kalbų ir kultūrų instituto mokslo darbuotoja **dr. Gina Kavaliūnaitė-Holvoet**. Premija jai skirta už Samuelio Boguslavo Chylinskio *Biblijos* vertimo į lietuvių kalbą publikavimą knygų serijoje ir skaitmeninėje erdvėje bei šiai temai skirtus pastarųjų metų tyrimus.

Skulptorius liuteronas Alfridas Pajuodis pelnė *Kultūrinės edukacijos premiją* už geriausias kultūrinės edukacijos veiklas, skirtas mokymuisi visą gyvenimą. A. Pajuodis – Panevėžio Vytauto Mikalausko menų gimnazijos mokytojas, daugelyje Europos šalių kūręs menininkas. Laureatas Leonardavo dvaro parko teritorijoje įsteigė *Mėnulio akmenis* skulptūrų parką – šiuolaikinio meno ekspoziciją po atviru dangumi, Panevėžio evangelikų liuteronų bažnyčioje 2003 metais suprojektavo ir įrengė Dievo stalą. 2013 metais Donelaičio 300 gimimo metinėms pažymėti Panevėžio 5-osios gimnazijos kieme buvo atidengta A. Pajuodžio akmeninė kompozicija.

Jaunimo susitikimas Biržuose

2021 m. gruodžio 4-5 dienomis į Biržų parapijos namus rinkosi evangelikų reformatų jaunimo stovyklos dalyviai. Susitikimą organizavo stovyklos direktorė Laura Stanislovaitienė, į draugišką pasibuvimą atvyko 15 stovyklautojų. Suvažiavimas buvo ne tik proga susitikti, pabendrauti, gerai praleisti laiką, bet ir padaryti gerą darbą bei pasimokyti.

Savaitgalį jaunimas nudžiugino Nemunėlio Radviliškio Onos Milienės senelių globos namų gyventojus su pačių kurtomis kalėdinėmis atvirutėmis ir dovanomis. Be to, susitikimo dalyviai – paaugliai mokėsi būti ateities stovyklų vadovais ir klausėsi Justino Stanislovaičio patarimų kopiant *aukštyn gyvenimo laiptais*. Su kunigu Rimu Mikalausku bendrose pamaldose analizavo šeimos pamaldas, skaitė Šventojo Rašto eilutes ir bandė perprasti, kas yra meilė, kaip ją apibūdina Dievas. Jaunimas tyrinėjo Biržus, vakarą praleido su giesmėmis bei žaisdami įvairius žaidimus.

Jaukus ir prasmingas savaitgalis prabėgo akimirksniu ir stovyklautojai po sekmadieninių pamaldų išvažiavo namo jau planuodami kitą susitikimą.

Jaunimas Biržuose

Maldos už krikščionių vienybę savaitė

Švenčiant šių – 2022-ųjų metų Maldos už krikščionių vienybę savaitę (01-18–01- 25) pamaldos vyko bažnyčiose gyvai, bet buvo galima klausyti kunigų, pastorių Dievo Žodžio skelbimą, maldas ir virtualiai. Šių metų maldoms buvo parinkta tema *Mes matėme užtekant jo žvaigždę ir atvykome jo pagarbinti* (Mt 2, 2). Medžiagą paruošė Artimųjų Rytų krikščionys.

Krikščionių vienybės savaitė yra tradicinė kasmetinė iniciatyva, kuria primenama Kristaus malda už savo mokinius: *Tegul visi bus viena! Kaip tu, Tėve, manyje ir aš tavyje, tegul ir jie bus viena mumyse, kad pasaulis įtikėtų, jog tu esi mane siuntęs* (Jn 17, 21).

Jau keletas metų ekumeninėms pamaldoms Vilniuje pirmiausia pakviečia Vilniaus evangelinė bendruomenė, įsikūrusi Pilaiteje.

Sausio 20 d., ketvirtadienį, Vilniaus evangelinėje bažnyčioje pamaldas pradėjo tos bažnyčios pastorius Andrius Bernotas, pasveikinęs visus susirinkusius pasimelsti drauge, dėkojo pastoriams, bendruomenių vadovams, atvykusiems kartu švęsti krikščionių vienybę. Pastorius perskaitė ištrauką iš Evangelijos pagal Matą, kuri yra parinkta moto šių metų Maldų savaitėi ir kurią skaito broliai, sesės visame krikščioniškame pasaulyje. Apmąstydamas perskaitytus Šventraščio žodžius, pastorius kvietė nusiimti *karūnas* ir visus savo nuopelnus pakloti Viešpačiui po kojų.

Lietuvos evangelinio tikėjimo krikščionių sąjungos (sekmininkų) vyskupas Rimantas Kupstys priminė, kad ne vien tik Evangelijoje pagal Matą minimi išminčiai matė danguje pasirodžiusią naują žvaigždę. *Jau Senajame Testamente minimas pranašas Balaamas. Bet nei Balaamas, nei Erodas tinkamai nepagarbino Dievo – Jėzaus Kristaus, kuris ir šiandien šviečia pasauliui,* – sakė vyskupas.

Pastorius Gediminas Dailydė, įkūręs prieš keletą metų evangelinę Bažnyčią *180 laipsnių* Vilniuje, džiaugėsi, kad gali kartu melstis įvairios evangelinės bažnyčios, kad Jėzus visus surinko bendrai maldai.

Vynuogyno bažnyčios Vilniuje pastorius Žilvinas Škulevičius, perskaitė Evangelijos pagal Luką ištrauką, kurioje kalbama apie tai, kad gimdamas Kristus dovanojo žemei ramybę ir didį džiaugsmą. Maldą pastorius parinko iš seno evangelikų reformatų Giesmyno, sudaryto poeto Stanislovo Dagilio, ir išleisto 1910 metais (*117-a malda iš Evangelikų reformatų giesmyno pridedama*).

Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios vicesuperintendentas kunigas Tomas Šernas, pasveikinęs susirinkusius įvairių Bažnyčių tikinčiuosius bendrai ekumeninei maldai, džiaugėsi, kad jam labai gera būti šių žmonių tarpe. *Ieškantiems Dievo, Jis suteikia realybės jausmą* – sakė kunigas, – *tik Jėzus gali suteikti realios ramybės jausmą.* Kun. T. Šernas, primindamas anksčiau kalbėjusio

pastoriaus A. Bernoto žodžius, kvietė nusiimti savo *tiesos karūnas*, išgirsti Jėzų Kristų, kuris duoda tikrąją tiesą. Maldos intencija kunigas pakvietė pasimelsti už Ukrainą, Rusijos žmones, prašė Viešpatį būti su mumis ir mūsų kraštu.

vicesuperint. kun. T. Šernas

vyskupas M. Sabutis

Lietuvos evangelikų liuteronų Bažnyčios vyskupas Mindaugas Sabutis dėkojo organizatoriams už galimybę melstis kartu. Vyskupas pakvietė apmąstyti neseniai švęstą Trijų išminčių – Epifanijos – šventę, kada yra pagerbiamas Dievo apsiareiškimas simbolinių trijų Išminčių apsilankymu pas kūdikėlį Jėzų Kristų. Tai viena seniausių krikščionių švenčių. Išminčiai, vedini užtekėjusios danguje naujos žvaigždės, ėjo pagarbinti, nusilenkti užgimusiui Karaliui, nešė simbolines brangias dovanas, manoma, iš Rytų šalies Persijos.

Vyskupas klausė, kur mes ieškome Jėzaus ir Jo teikiamos ramybės. *Jėzus sakė: ateikite pas mane, kurie vargstate ir esate prislėgti, Aš jus atgaivinsiu* (Mt 11,28-30). *Jis nesako, kad mes Jo ieškotume pasaulyje. Ne internetas, vyriausybė suteiks mums ramybę,* – kalbėjo vyskupas. Jėzaus Žodis jau 2000 metų sklinda ir ateina iki mūsų. Tikėjimas – didžiulė paslaptis ir didžiulė Dievo dovana mums. Mes vadinamės įvairiais vardais, esame skirtingos Bažnyčios, bet tai – nesvarbu. Svarbu, kaip Dievas mus vadina dėl Jėzaus mirties ant kryžiaus ir įsikūnijimo žmogumi. Dievas mus vadina savo vaikais. Vyskupas kvietė branginti šitą išūnystę, kvietė padėti vieni kitiems gyventi gyvenimą ir kartu eiti į tą džiaugsmo vietą, kur *jau nebebus skausmo ir išsiskyrimo, kur nuodėmės nebevargins mūsų ir galėsime gyventi jau nebe tikėjimu, o regėjimu.* Užbaigė savo apmąstymą paskaitydamas evangelikų liuteronų ir reformatų giesmę apie žvaigždę *Kokia skaisti žvaigždė aušros, pilna malonės ir tiesos, mums nuo Aukščiausio spindi! O Dovydo sūnau gražus, Karaliau šventas ir teišsus, Tu užvaldei man širdį!...*

past. Ž. Škulevičius

Pamaldas užbaigė Vilniaus evangelinės bažnyčios pastorius Darius Širvys, priminęs nuo vaikystės įsimintas ant durų staktos rašomas simbolines raides: K, M, B (*simbolinių išminčių vardų raides: Kasparas, Merkelis, Baltazaras*). Buvo manoma, kad tai apsaugos nuo pyktosios Dvasios. Bet tik Jėzus gali mus apsaugoti. Pastorius maldoje kvietė prašyti, kad Jėzus apsaugotų mus nuo negandų, kad mūsų akių, dėmesio nieks neatitrauktų nuo Jo, nuo Jo šviesos, kad būtume pripildyti džiaugsmo, laimės, kaip tie, kurie ėjo pagarbinti gimusio Jėzaus, dėkojo, kad Viešpats veda mus.

Pamaldose giedojo Vilniaus evangelinės bažnyčios šlovinimo grupė.

Ekumeninės pamaldos už krikščionių vienybę baigtos visiems savo lūpomis tariant *Apaštališkąjį tikėjimo išpažinimą*.

Maldų už krikščionių vienybę savaitė Vilniuje užbaigta ekumeninėmis pamaldomis sausio 25 dieną Vilniaus Šv. Jono Krikštytojo ir Šv. Jono Apaštalo ir Evangelisto bažnyčioje.

Vilniaus Šv. Jonų bažnyčioje kartu su susirinkusiais tikinčiaisiais už krikščionių vienybę meldėsi Romos Katalikų Bažnyčios Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas, vyskupas Darius Trijonis, kun. Saulius Rumšas, Stačiatikių Bažnyčios Lietuvoje arkivyskupas metropolitas Inokentijus ir kancleris kun. Vitalijus Mockus, Lietuvos evangelikų liuteronų Bažnyčios vyskupas Mindaugas Sabutis ir kun. Ričardas Dokšas, Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios atstovas katechetas Holger Lahayne, Laisvųjų Krikščionių Bažnyčios vyskupas Artūras Rulinskas, Lietuvos Naujosios Apaštalo Bažnyčios vyskupas Artūras Strelčiūnas ir kunigas Janas Drevnickis bei krašto evangelistas Darius Ezerskis, Lietuvos evangelikų Sekmininkų Bažnyčios atstovas Tomas Mačeliūnas, Vilniaus Švč. Trejybės Graikų apeigų katalikų bažnyčios kunigai tėvas Tadej Volodymyr Godovanets OSBM ir tėvas Mykolaj Ruslan Mykosovsky OSBM. Pamaldoms vadovavo R. katalikų Bažnyčios Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas.

Bažnyčių vadovai pasirašė ekumeninį kreipimąsi, kuriame kviečiama melstis už visus, kurie yra persekiojami dėl savo tikėjimo ir įsitikinimų.

Kreipimesi sakoma:

Šiomis dienomis mūsų žvilgsnis krypsta į seseriškos tautos krikščionę Päivi Räsänen, prašant jai ir visiems teisinį persekiojimą dėl savo tikėjimo patiriantiems krikščionims tikėjimo laisvės, Dievo sustiprinimo ir šiuose išbandymuose reikalingų malonių. Šiomis dienomis Helsinkyje (Suomija) vyksta teismo procesas, kuriame nagrinėjama Suomijos parlamento narės Päivi Räsänen byla dėl „neapykantos kalbos“. Jis

prasidėjo po to, kai 2019 metų birželį parlamentare socialiniuose tinkluose išreiškė abejonę, ar krikščionims tinka remti LGBT renginį „Pride 2019“, ir pridėjo nufotografuotą ištrauką iš Laiško Romiečiams (1, 24–27).

Palaiškome ir drąsiname savo maldomis Päivi Räsänen ir Suomijos evangelikų liuteronų Misijos diecezijos vyskupą Juhaną Pohjolą, taip pat sulaukusį kaltinimų dėl P. Räsänen teksto publikavimo. <... >

Tegul kiekvienas žmogus, išgyvenantis sunkumus dėl savo įsitikinimų, patiriantis diskriminaciją ar religinį persekiojimą, būna apgaubtas mūsų maldų, kad kuo greičiau būtų pripažįstamas ir gerbiamas jo orumas, kurį Dievas suteikia kiekvienam iš mūsų.

Kreipimasis užbaigiamas žodžiais iš 141 psalmės: *Šaukiuosi tavęs, VIEŠPATIE, skubėk pas mane, išgirk mano balsą, kai tavęs šaukiuosi. Priimk mano maldą kaip smilkalus, o mano iškeltas rankas kaip vakarinę auką* (Ps 141, 1–2).

Parengta pagal publikacijas internete ir

www.youtube.com/watch?v=H6Ha1iOF7Hg

Atomazga:

Päivi Räsänen

Kovo 30 d. įvykęs baigiamasis Helsinkio apygardos teismo posėdis paskelbė nuosprendį:

visi kaltinimai buvusiai vidaus reikalų ministrei ir parlamento narei Päivi Räsänen (Peivi Resenen) ir liuteronų vyskupui Juhanai Pohjolai (Juhanai Pohiolai) atmesti!

Teismas nurodė valstybei sumokėti P. Räsänen teisines išlaidas – apie 50 000 eurų ir J. Pohjolai teisines išlaidas – apie 12 000 eurų.

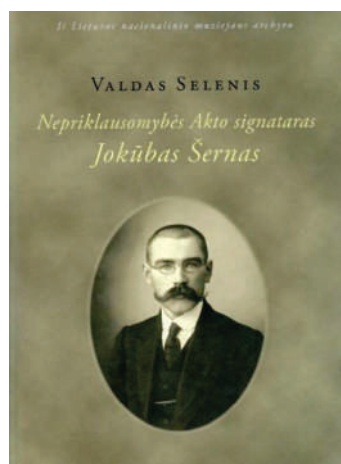
VAKARO MALDA

Mes dėkojame Tau, amžina mūsų Šviesa, kad Tu mus šiandien dengei savo malonės ir globos sparnais. Tu palaiminai mūsų dienos darbą ir padėjai mums vargo našta nešti. Duok, Viešpatie, kad, nakčiai atėjus, mūsų privargusios sielos ramiai ilsėtus Tavyje ir atsigaivintų nuo visų dienos rūpesčių ir nerimasties. Tu davei mums teisę per daug nesirūpinti ateinančiu rytu, nes kiekviena diena turi savo sunkenybę ir vargą. Kadangi Tu saviesiems esi arti jiems, kad ir giliai miegant, tai mūsų jausmai ir mintys kartu su rankom ir kojom teilsės Tavo globoje. Mes atiduodame mūsų sielą į Tavo rankas, ištikimas Ganytojau: Tu ją išganai, Viešpatie, mūsų Dieve! Mes atiduodame Tau visus, kuriuos mes mylime, didžius ir mažus, visus, kuriems Tavo karalystė yra miela ir brangi šiame pasaulyje. Budėk Tu prie mūsų, pridenk mus savo sargybos sparnais, išklausk mus per Jėzų Kristų, Tu mūsų Tėve, kurs nemiegi ir nesnaudi. Tau teisie garbė! Amen

117-a malda, GIESMYNAS su maldų priedu, Lietuvos evangel-reformatų parapijų vartojimui, Biržai, 1915 m.

KNYGA APIE SIGNATARĄ, LIETUVOS REFORMATŲ BAŽNYČIOS KURATORIŲ JOKŪBĄ ŠERNĄ

Lietuvos valstybės atkūrimo dienos išvakarėse – vasario 15 d., vidurdienį, Vilniuje, Signatarų namuose buvo pristatyta ką tik Lietuvos nacionalinio muziejaus išleista, istorijos mokslų daktaro Valdo Selenio parašyta knyga apie Biržų krašto žmogų, vienintelį signatarą iš protestantų konfesijos – evangeliką reformatą Jokūbą Šerną. Tai dešimtas muziejaus leidžiamos Vasario 16-osios bibliotekėlės serijoje knygų apie signatarus leidinys. Knyga *Nepriklausomybės Akto signataras Jokūbas Šernas* yra paskutinis leidinys apie Vasario 16-osios Akto signatarus.

Knygą buvo pradėjusios rašyti istorikės Vilma Akmenytė-Ruzgienė ir Giedrė Milerytė-Japertienė. Jos buvo surinkusios nemažai medžiagos, vėliau šį darbą perėmė Lietuvos nacionalinio muziejaus vyresn. muziejininkas dr. Valdas Selenis.

Signatarų namuose knygos pristatyme kalbėjęs autorius dėkojo bendradarbei Vilmai Bukaitėi už nuorodas į archyvinius šaltinius, taip pat *pirmtakėms* istorikėms V. Ruzgienei ir G. Japertienei, nesavanaudiškai perdavusioms surinktą medžiagą. V. Selenis pasakojo apie medžiagos rinkimą, įvardijo įvairius šaltinius, kur buvo surasta informacija, iš kur gautos nuotraukos. Deja, kai kurios fotografijos buvo surastos vėliau ir į knygą neįtrauktos. *Pvz.:* fotografija iš Biržų, kurioje reformatų bažnyčios kolegijos nariai 1922 m. birželio 25 d. sutinka svarbų svečią iš Amerikos, Pasaulinio reformatų Susivienijimo viceprezidentą prof. James'ą Good'ą – tai rodo pasitinkantis plakatas *Welcome*. Kartu su prof. J. J. Good'u iš Kauno dalyvauti Sinode atvyko ir kuratorius Jokūbas Šernas. Nuotraukoje sėdi automobilyje šalia svečio.

Dr. V. Selenis dėkojo Vasario 16-osios klubui, vienijančiam signatarų, kartu ir Jokūbo Šerno, giminaičius, kurie svariai lėšomis prisidėjo prie knygos išleidimo. Jiems pirmiesiems ir buvo įteikti ką tik iš spaustuvės parvežti knygos *Nepriklausomybės Akto signataras Jokūbas Šernas* egzemplioriai. Renginyje dalyvavusi Biržų rajono atstovė gavo nemažą glėbelį knygų, skirtų rajono mokykloms.

Knygą galima įsigyti Signatarų namų knygynėlyje.

InfoRef_LT

*LERB svečio prof. dr. J. Good'o sutiktuvės 1922 06 25.
P. Ločerio nuotr.*

Nuotraukoje – Sinodo dalyviai prie Biržų evangelikų reformatų bažnyčios vartų ir šventinio *bromo su užrašu: WELCOME / SVEIKINAME*

Prie mašinos stovi iš kairės: kun. Povilas Jakubėnas, karo kapelionas kun. Adomas Šernas, mašinoje – James'as Good'as, Jokūbas Šernas, Hypatija Yčienė, Jonas Yčas, Martynas Yčas (stovi), šalia gen. Stasys Nastopka ir kt.

Projekto *Kėdainiams reikia vargonų* kulminacija

Jau penkeri metai kėdainiečių vykdomas visuomeninis projektas *Kėdainiams reikia vargonų!* tuoj bus įgyvendintas.

Pastatyti vargonus Kėdainiuose – prieš penkiolika metų čia gyvenusio ir muzikos mokykloje dirbusio vargonininko Roberto Lamsodžio idėjos išsipildymas. Jis su bendraminčiais Rūta Kutraite, Kėdainių muzikos mokyklos direktore, ir Rimantu Žirguliu, Kėdainių krašto muziejaus direktoriumi, ėmėsi grandiozinio plano: pastatyti mieste didelius, vamzdinius vargonus, kad pakylėtų Kėdainius į aukštesnį – didmiesčio – lygį. Tobula vieta – Kėdainių evangelikų reformatų bažnyčia, kur jie kažkada ir stovėjo. Lėšos įsigyti vargonams buvo renkamos aukojant, perkant bilietus į koncertus. Kas metai buvo rengiami labdaros koncertai, kviečiant įvairius menininkus, ne tik muzikantus, bet ir skaitovus, aktorius.

Pirmasis paramos-labdaros akcijos *Kėdainiams reikia vargonų!* koncertas įvyko 2018 metų sausio 17 dieną Kėdainių daugiakultūriame centre. Jame fortepijonu skambino projekto iniciatorius Robertas Lamsodis, dainavo solistė Simona Liama, fleita grojo Vytenis Gurskis, obojų pūtė Ugnius Dičiūnas. Lėšos, skirtos vargonams įsigyti, buvo aukojamos į specialiai atidarytą Kėdainių krašto muziejaus paramos-labdaros sąskaitą. Paraleliai lėšų rinkimui buvo ieškoma Europoje tinkamų vargonų atsivežimui. Vargonų buvo ieškoma pagal tam tikrus techninius parametrus.

2021 metais Osnabriuko mieste (Vokietija) buvo rasti tinkami ir pavyko nupirkti už 35 tūkst. eurų. Tų metų pabaigoje

vargonai buvo pradėti išmontuoti ir 2022-ųjų vasario 9-ąją didžiulis kroviniinis automobilis jau buvo Kėdainių senamiestyje, prie Reformatų bažnyčios. Buvo atvežta didžioji dalis muzikos instrumento. Vargonus sumontuoti irgi prireiks gana daug laiko ir ...lėšų. Kad projektas būtų užbaigtas, dar reikės visų muzikos mylėtojų susitelkimo ir lėšų.

R. Lamsodis sako, kad vargonai Kėdainiuose suskambės ne anksčiau nei rudenį. Kai jie bus pastatyti, Kėdainiai turės vienus iš didžiausių Lietuvoje vargonus ir kol kas vienintelius su ispaniškais trumpetomis (trimitais), kurių vamzdžiai – ne vertikalus, o yra montuojami horizontaliai.

Norintys prisidėti prie vargonų pastatymo Kėdainių reformatų bažnyčioje, gali aukoti:

*Kėdainių krašto muziejaus paramos-labdaros sąskaita
Nr. LT407300010094143462 (AB „Swedbank“),
banko kodas 73000; mokėjimo paskirtis – Vargonai Kėdainiams.*

InfoRef_LT

Vasario 16-jai skirtame koncerte skambėjo vargonų muzika

Vienas iš daugelio 2022 metais minėtos Vasario 16-sios renginių buvo Vilniaus rotušėje įvykęs koncertas Lietuva, tėvyne mūsų, kuriame skambėjo lietuvių poetų eilės, lietuviškos chorinės dainos ir iškilminga vargonų muzika. Koncertą vedė aktorė Virginija Kochanskytė, muzikinę programą atliko Vilniaus chorinio dainavimo mokyklos Liepaitės merginų choras, vad. Jolita Vaitkevičienė, ir vargonininkė Gražina Petrauskaitė. Į koncertą susirinko nemažai šventinę dieną senamiestyje praleisti susiruošusių parapijiečių.

Koncertas prasidėjo visiems brangia Tautiška giesme, tuomet romantine gaida nuskambėjo vargonais pagrotas J. Naujalio preliudas ir M. K. Čiurlionio fuga. Liepaitių choro merginos atliko L. Vilkončiaus kūrinius: Gimtinė, poetės J. Degutytės žodžiais, ir visų patriotinių renginių puošmeną – Dėl tos dainos, J. Marcinkevičiaus žodžiais. Į programą įsiterpė ir keletas vienbalsių liaudies dainų. Poetiniai intarpai priminė Lietuvos kraštovaizdį: pievas, laukus, miškus, už kuriuos mūsų poetai nieko gražiau nerado, kuriuos kiekvienas savitai apdainavo. Atlikti ir du mūsų klasikų J. Naujalio ir Maironio kūriniai – Lietuva brangi, vaizduojanti mūsų tėvynę tarsi regimą iš paukščio skrydžio, ir Jaunimo giesmė, kviečianti visus prisidėti prie tėvynės ateities kūrimo. Koncerto pabaigoje nuskambėjo vargonininkės G. Petrauskaitės atliekami Č. Sasnausko Fuga-choralas ir M. E. Bosi Herojinis maršas. Buvo galima pasigrožėti vargonų registru tembrinėmis spalvomis ir pakiliai nusiteikti, išsinešti iš koncerto pačius geriausius įspūdžius.

Kaip papasakojo Vilniaus evangelikų reformatų parapijos vargonininkė G. Petrauskaitė, Vilniaus Rotušės didžiojoje salėje esantys, gana retai skambantys vargonai buvo pagaminti tuometinėje Čekoslovakijoje. 1976 m. jie buvo įrengti Šv. Kryžiaus bonifratrų bažnyčioje, kuri anuomet buvo koncertų vieta – Mažoji baroko salė. Šiais vargonais buvo atliekami senosios, klasikinės ir šiuolaikinės muzikos kūriniai. Vargonai, nors ir skambėję desakralizuotoje erdvėje, sovietmečiu primindavo klausytojams krikščionišką muzikos tradiciją. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, kurią laiką, prieš sugrąžinant Šv. Kryžiaus bažnyčią vienuolynui, ten buvo laikomos pamaldos Vilniaus reformatams, grodavo vargonininkas Edmundas Meškauskas. 1995 m. vargonai perkelti į Rotušės salės balkoną.

Dr. Austė Nakienė

Krikščioniška sporto stovykla *Daugiau nei pergalės*

Akademija, 2022 m. liepos 3 – liepos 9 dienomis

Po ilgų sėdėjimų namuose, jau devintą kartą nepriklausomoje Lietuvoje evangelikų reformatų Bažnyčia kartu su Švedijos suvienyta evangelikų bažnyčia (angl. - United Evangelical Church of Sweden, šved. – Equmeniakyrka) organizuoja krikščionišką sporto stovyklą *Daugiau nei pergalės*.

Sporto stovykla vyks Kėdainių rajono Akademijos gimnazijoje, adresu Jaunimo g. 2, 58339 Akademija, Kėdainių rajonas.

Čia mes, kaip įprasta, ir studijuosime Bibliją, ir daug treniruosimės, ir giedosime. Šiais metais laukiame iki 30 vaikų - stovyklautojų **nuo 6 iki 14 metų**, kuriuos numatoma suskirstyti į atskirus būrius pagal amžių bei lytį, tai yra berniukai ir mergaitės bus atskiruose būriuose. Stovykloje be sporto užsiėmimų, įvairių pramogų, vaikai mokysis giedoti, dalyvaus pamokėlėse, lankysis vaikų pamaldose, jiems bus diegiamos krikščioniškos vertybės.

*Vaikų laukiame 2022 m. liepos 3 dieną
nuo 10 valandos iki 12 valandos,
nes pirmasis stovyklos renginys – atidarymo pamaldos,
jau vyks 12.00 val.*

Stovyklą organizuoja Eglė Grucytė,
tel. +370 699 19871,
el. paštas egliukas75@hotmail.com
ir stovyklos kapelionas kun. Raimondas
Stankevičius, tel. +370 655 43678,
el. p. raimondas@ref.lt.

Visi norintys užsiregistruoti į stovyklą gali kreiptis tiesiogiai į organizatorius arba į savo parapijos kunigą.

InfoRef_LT

Prisimintas dailininkas, kurt. St. Bohušas Sestšencevičius

PADĖKA

Reformatų žinių leidėjai nuoširdžiai dėkoja Biržų krašto muziejui „Sėla“, muziejininkei Snieguolei Kubiliūtei už pagalbą surandant archyvinės nuotraukas ir leidimą jas publikuoti leidinyje.

ISSN 2669-1833

VYR. REDAKTORIUS gen. superintendentas

kun. Raimondas Stankevičius

Redaktorė: Dalija Gudliauskienė

Leidiniui talkino:

Kęstutis Pulokas, Genovaitė Mikalajūnienė

Dizainas ir maketas Aušrinės Bareikytės-Čižikienės

Tiražas 100 egz.

Redakcija:

Pylimo 20-13, Vilnius,

Konsistorijos raštinė Vilniuje

Tel. +370 69904137, +370 655 43678

Leidėjai straipsnius taiso ir trumpina savo nuožiūra

Mūsų leidinyje pateiktus kai kuriuos straipsnius galite skaityti

www.ref.lt

Sausio 23 d., sekmadienį, Vilniaus reformatų bažnyčioje po pamaldų buvo prisimintas dailininkas Stanislovas-Petras Bohušas-Sestšencevičius (1869-1927). Jis, kaip ir Jo tėvas Stanislovas Bogumilas bei brolis Boleslovas, buvo Reformatų bažnyčios *Lietuvos Vieneta* kuratorius, 1918-1921 metais – Konsistorijos prezidentas, išrinktas 1918 m. lapkričio 18 dieną Vilniuje įvykusiame Sinode po Pirmojo pasaulinio karo. Jis buvo paskutinis senosios Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios iki Vilniaus krašto prijungimo prie Lenkijos prezidentas.

Po pamaldų pasilikusiems reformatams ir svečiams dailėtyrininkė Dalia Tarandaitė pasakojo apie dailininko gyvenimo kelią, biografijos faktus, susijusius su Reformatų bažnyčia *Lietuvos Vieneta*, demonstravo ekrane jo dailės kūrinius, kurių vos keletą teturi Lietuvos muziejai.

InfoRef_LT

